

UTSIRA KOMMUNE

Postboks 63

5547 UTSIRA

Kontakt saksbehandler

Marita Skorpe Falnes, 51568894

Uttalelse - høring - reguleringsplan - Utsira - Kvalvik planID R12 - Laks i fjellhaller - Kalvikvågen - detaljregulering

Vi viser til oversending fra kommunen datert 03.12.2024. Statsforvalteren har fått utsatt frist for uttalelse til 24.01.2025.

Statsforvalteren i Rogaland har vurdert forslag til detaljregulering for fiskeoppdrett i fjellhaller i Kvalvikvågen, planID R12, med bakgrunn i de nasjonale og vesentlige regionale hensynene vi er satt til å ivareta i saker etter plan- og bygningsloven. Selv om tiltaket medfører positive effekter for Utsira som lokalsamfunn, gir det også store negative konsekvenser for en rekke tema, særlig landskapsbildet og drikkevann. Statsforvalteren i Rogaland fremmer innsigelse til mangelfullt kunnskapsgrunnlag på hydrogeologi, manglende vurderinger i ROS-analysen og manglende hensyn og alternativsvurderinger for å redusere påvirkningen på landskapet.

Bakgrunn for saken

Utsira kommune har sendt på høring detaljregulering for fiskeoppdrett i fjellhaller i Kvalvikvågen, planID R12.

Hensikten med planen er å legge til rette for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhaller i Kvalvikvågen på Utsira med tilhørende inntakstunnel for sjøvann og tunnel for utslipp, samt tilkomstveg fra land og kaianlegg med bygg i Kvalvikvågen. Riggområde og midlertidig deponi for tunnelmasser skal legges på kaianlegget. Initiativet til planarbeidet kommer fra Norwegian Mountain Salmon.

Planområdet i Kvalvikvågen er i dag LNF-område med noe dyrka mark, beiteområde, friluftsområde og strandsone. Det planlagte tiltaket vil medføre vesentlige virkninger på miljø og samfunn, og det er derfor utarbeidet konsekvensutredning i forbindelse med planarbeidet.

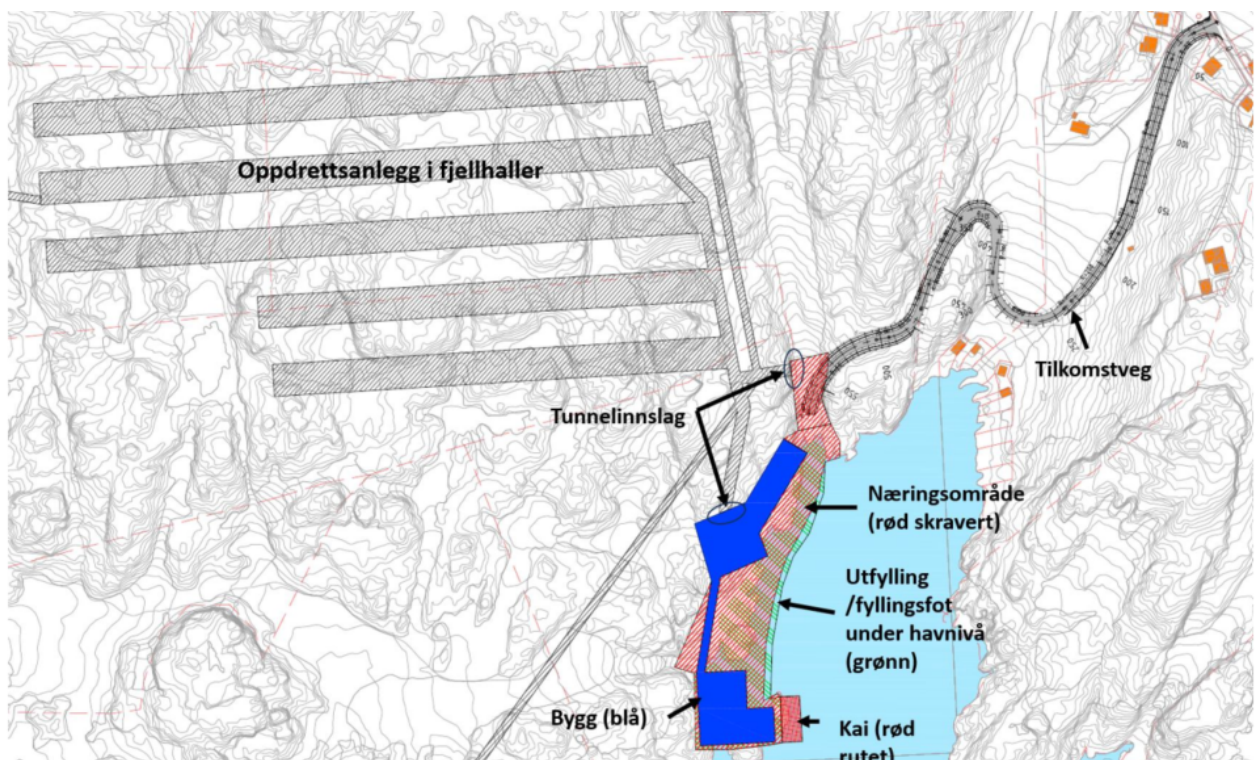

Vår tilbakemelding

Statsforvalteren i Rogaland har vurdert planforslaget med bakgrunn i de nasjonale og vesentlige regionale hensynene vi er satt til å ivareta i saker etter plan- og bygningsloven.

For Utsira kommune som lokalsamfunn representerer prosjektet positive effekter i form av nye arbeidsplasser som igjen kan gi økt tilflytning og bedre servicetilbud for kommunens innbyggere, og økt økonomisk vekst med skatteinntekter. Resipienten ved Utsira er godt egnet for akvakultur, da påvirkningen fra utslipp vil bli små, sammenlignet med en rekke andre lokaliteter. Det er likevel åpenbare negative konsekvenser ved planforslaget, både for landskapsbildet, friluftsliv, kulturmiljø, naturmangfold og naturressurser (drikkevann), og samlet konsekvens for planforslaget er vurdert til stor negativ konsekvens.

Vi vil også understreke at det er viktig at kommunen har et bevisst forhold til hvordan dette planforslaget påvirker forhold utenfor planområdet. Planforslaget legger opp til transport med semi-trailer på vegnettet på Utsira, som ikke er dimensjonert for denne type kjøretøy. Eventuelle behov for utvidelser av vegnettet er ikke omtalt i planforslaget. Videre er fiskeslam planlagt håndtert i et pyrolyseanlegg som ikke er del av planforslaget. Lokalisering av dette anlegget er derfor ikke vurdert, hverken med tanke på omgivelsene eller hvordan det kan fungere sammen med oppdrettsanlegget når det gjelder eksempelvis transport av fiskeslam. Befolkningsvekst på Utsira er omtalt som en positiv følge av prosjektet, men det er ikke klart om kommunen har kapasitet til å bosette disse.

Figur 1 Oversikt over anlegget, utenom inntakstunnel og avløpstunnel.

Formaliteter

Vi registrerer at manglende gjennomføring av et formelt oppstartsmøte og referat fra dette er trukket fram som en problemstilling i kommunedirektørens saksframlegg. Krav om oppstartsmøte og at det skal skrives referat fra dette går fram av plan- og bygningsloven § 12-8. Å unnlate å følge

krav til prosess i pbl. vil være å anse som en saksbehandlingsfeil. Dersom saksbehandlingsfeilen kan ha hatt innvirkning på resultatet i saken, kan dette føre til at vedtak må anses som ugyldig. I denne saken ble spørsmålet om oppstart av planarbeidet lagt fram for politisk behandling, etter at utkast til planprogram hadde vært på høring hos berørte parter. Vi legger til grunn at krav til planprosessen har vært et tema mellom kommunen og forslagsstiller, men tar ikke her stilling til om manglende oppstartsmøte eller referat fra dette har hatt innvirkning på saken.

Alternativsvurderinger

Iht. forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) § 19 skal konsekvensutredningen redegjøre for de alternativene til utforming, teknologi, lokalisering, omfang og målestokk som forslagsstilleren har vurdert, og en utredning av relevante og realistiske alternativer. Valget skal begrunnes mot de ulike alternativene, og sammenligninger av virkningene for miljø og samfunn av de ulike alternativene skal fremgå.

Vi kan ikke se at det er gjort rede for alternative utforminger som er vurdert i planarbeidet. Vi peker her for eksempel på at det ved varsel om oppstart av planarbeidet var skissert en løsning uten adkomstveg til området. Av hensyn til landskapet må planforslaget vurdere og redegjøre for et slikt alternativ. Videre er det i de geologiske vurderingene pekt på at nærmere undersøkelser vil kunne påvirke detaljutforming av anlegget, og at orientering og plassering av fjellhaller om mulig bør tilpasses bergmasseoverdekning og strukturgeologiske forhold. Siden mer detaljerte utredninger på dette temaet ikke foreligger, er det heller ikke vurdert alternative utforminger og orientering av fjellhallene. Dette er mangler ved planforslaget som gjør at terskelen for å fremme innsigelse blir lavere, siden det ikke er mulig å vurdere om det beste alternativet er valgt, eller om alle aktuelle avbøtende tiltak er innarbeidet i planforslaget.

Risiko for endring av grunnvannstand og utlekking fra drikkevannskilden

Vi viser til rapporten «NMS Utsira- Matfisk anlegg i berghaller, Ingeniør- og hydrogeologisk rapport», Norconsult 2024. Rapporten peker på usikkerheter ved de innledende grunnundersøkelsene, og at det er behov for detaljerte kartlegginger og grunnundersøkelser i det videre arbeidet. Dette for å sikre nødvendig kontroll av overdekning og geologiske forhold slik at det blir mulig å vurdere og planlegge detaljutforming av endelig berganlegg, prinsipper for bergsikring, og som grunnlag for uttak av berghaller. Dette er forhold som først og fremst gjelder sikkerhet i gjennomføringen og drift av anlegget, og er viktig å ivareta før oppstart av arbeidet. Dette er sikret gjennom foreslåtte bestemmelser til planforslaget, jf. bestemmelse 2.5.6.

Videre står det om de hydrogeologiske vurderingene, jf. planbeskrivelsen s. 70, at:

«Da planlagt berganlegg har stor utstrekning og svært mange berghaller/tunneler vil det kunne være en risiko for at rommene påtreffer vannledende sprekker og således punkterer grunnvannet i bergmassen. Innledende sprekkekartlegging viser at det er flere ulike sprekkeretninger i området. Dette kan medføre risiko for at det kan være ulike kryssende sprekkeretninger som er vannførende.

Kartlagte bergarter er massive og det vil være risiko for gjennomsettende vannførende sprekker i bergmassen. Det vil i tilfellet være en mulig risiko for at en kan få en innlekking til bergrommene og en grunnvannssenkning i bergmassen og kunne redusere vannivå i drikkevannskilden Laugarvatnet. I tillegg er det en mulig risiko for uttørring av våtmarker og flere mindre tjern.

Forskjellige hydrogeologiske grunnundersøkelser må derfor utføres for å kartlegge bergets permeabilitet (drenerende egenskaper) og grad av hydraulisk kontakt mellom grunnvann og overflatevann. Videre undersøkelser er nødvendige for å kunne vurdere hydrogeologiske forhold.»

Vi ser at det gitt bestemmelser om at de nødvendige grunnundersøkelser skal være foretatt før byggestart for å sikre at hverken drikkevann eller våtmarker skal bli skadelidende. Imidlertid er det slik vi leser rapportene ikke god nok sikkerhet ved de gjennomførte grunnundersøkelsene til å konkludere med at planforslaget ikke vil føre til grunnvannssenkning og/eller utlekking fra drikkevannskilden Laugarvatnet. Planforslaget legger til rette for et omfattende og komplisert prosjekt, og det ligger mange usikkerhetsfaktorer i vurderingene knyttet til hydrogeologi. Flere ulike sprekkesystem i berget, det ene er orientert nesten parallelt med hallene, gir stor risiko. Dersom prosjektet fører til grunnvannssenkning og utlekking vil dette medføre alvorlige konsekvenser, jf. også konsekvensutredning for naturressurser, som konkluderer med alvorlig miljøskade/konsekvens (---) for drikkevannskilden ut fra en føre-var-vurdering. Både sprekkesystem og drikkevannskilden må derfor undersøkes nærmere gjennom feltarbeid og tester.

Vi viser til varsel om innsigelse fra Mattilsynet, og støtter denne. Av hensyn til samfunnssikkerhet og beredskap for Utsira som lokalsamfunn, må det sikres en pålitelig drikkevannsforsyning.

Senking av grunnvannsstand vil medføre uttørking av jordsmonnet over fjellhallene, inkludert flere mindre tjern og semi-naturlige myrer. Dette vil føre til klimagassutslipp, og det vil kunne endre forutsetningene for vegetasjon i området. Dette er forhold som ikke er vurdert eller utredet i planarbeidet. Vi viser her til vår uttalelse til oppstartsvarsel og planprogram der vi oppfordret til utarbeidelse av et klimagassregnskap. Det er ikke utarbeidet et fullstendig regnskap i planarbeidet, og klimagassutslipp fra arealendringer er blant annet ikke omtalt.

Av hensyn til samfunnssikkerhet, beredskap og klima fremmer vi **innsigelse** til mangelfullt kunnskapsgrunnlag når det gjelder hydrogeologi. Innsigelsen er hjemlet i plan- og bygningsloven § 5-4. Det må gjøres supplerende kartlegginger og grunnundersøkelser som dokumenterer de faktiske konsekvensene av tiltaket. Avbøtende tiltak som sikrer ivaretagelse av drikkevannskilden og våtmarksområdene må innarbeides i planforslaget.

Samfunnssikkerhet, risiko og sårbarhet for øvrig

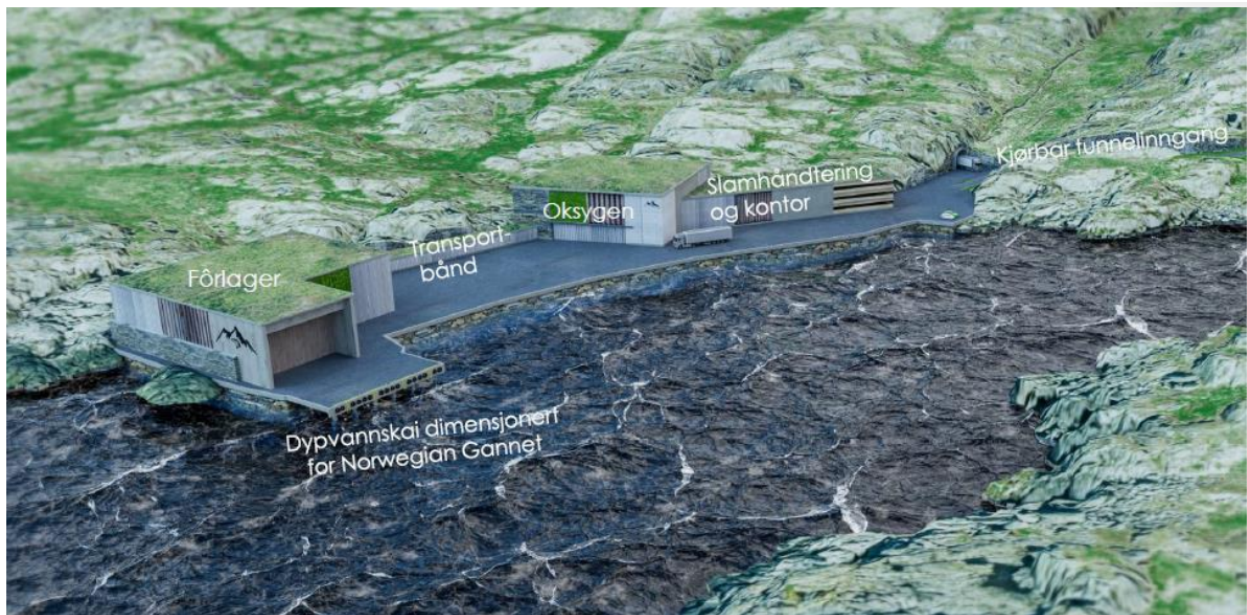
ROS-analysen er grundig og utfyllende, og analyserer 33 uønskede hendelser videre. Da noen av hendelsene kan føre til konsekvenser for kritisk infrastruktur er det viktig av de følges opp i enda større grad. Først og fremst gjelder det hensynet til Utsira sin eneste drikkevannskilde. Her må det avklares at risikoen for drikkevannet er nærmest ikke-eksisterende før en kan tillate sprengning eller annen risikoaktivitet i nærheten. Dette siden konsekvensen av et ødelagt drikkevann er uakseptabel. Vi viser til vår innsigelse til mangelfullt kunnskapsgrunnlag når det gjelder hydrogeologi og innsigelse fra Mattilsynet til manglende ivaretagelse av hensynet til en sikker og stabil drikkevannsforsyning.

ROS-analysen har også vurdert høy vannstand og bølger, i forhold til kaien. Det forutsettes at kaien kun brukes i «akseptabelt vær». Usikkerheten i bølgeanalysen og i hva som i denne sammenheng er akseptabelt vær gjør det usikkert hvor ofte kaien kan brukes. Et annet sted i ROS-analysen kommer det frem at det er ca. 50 døgn årlig der en venter at det ikke lar seg gjøre å legge til kai på grunn av været. Kaien foreslås på kote 3, som er bare 10 cm over 200-års stormflo med klimapåslag, så det skal veldig lite bølger til før kaien oversvømmes. Risikovurderingen her er basert på at hverken økonomiske verdier på anlegget eller liv og helse for arbeiderne blir vurdert, noe vi mener blir feil. Målet bak hensyn til klimatilpasning er å ikke bygge mer sårbarhet inn i samfunnet, og sikre at bygg

og anlegg kan bli stående i et endret klima. Bygningene med innhold må stå trygt for, eller tåle, 200 års stormflo med klimapåslag og bølger. Kaien må også dimensjoneres for et klima i endring. Vi har **innsigelse** til mangelfull ivaretagelse av høy vannstand og bølger i denne planen. Det må utredes tydeligere hva slags krav til sikker byggegrunn og kotehøyde som er godt nok for det som skal bygges på denne svært bølgeutsatte kaien. Vurdering av sikkerhet på kaien må også inkludere anleggsfasen og de midlertidige anleggene og aktivitetene som skal foregå på kaien i denne perioden.

Figur 2 Illustrasjon av oppdrettsanlegget med lokalisering av ulike funksjoner.

Når det gjelder farlige stoff krysses det av i ROS-analysen for «ikke aktuelt», selv om planen legger opp til at det skal produseres/lagres/fraktes oksygen. Det vurderes at det er så små mengder at det ikke er nødvendig å risikovurdere. Likevel analyseres uønsket hendelse med brann i fôrlager seinere i analysen (Fare ID 25). Denne viser til et videre utredningsbehov, og det er usikkert hvilken risiko som foreligger. Mulige risikofaktorer som høyvann/bølger og påvirkning fra trafikk og fartøyer ved kaien er ikke vurdert. Videre ser vi at nødaggregat med dieselfyring er en del av planen, og vi antar at det skal være midlertidig sprengstofflager i planområdet i anleggsfasen. Det er ikke nevnt hvor disse skal ligge og hvilken risiko de kan innebære, i seg selv og som en konsekvens av samlokalisering. Vi har **innsigelse** til at dette ikke er vurdert grundig nok i ROS-analysen og i planen. Det må foretas en helhetlig vurdering av risiko relatert til lagring og produksjon av farlige stoff, hvordan de kan påvirkes av uvær, høy vannstand og bølger, og om en hendelse som brann/eksplosjon eller utslipp av kjemikalier/farlige stoff kan påvirke andre stoff/prosesser. Dersom dette utgjør en risiko må det foreslås risikoreducerende tiltak i ROS-analyse og bestemmelser.

Tungtransport er vurdert i ROS-analysen, men planen baserer seg på at det i utgangspunktet skal være mest sjøtransport. Likevel utelukkes det ikke tungtransport over øya; både buss og semitrailer. Det vises også til både parkeringsutfordringer og muligheter for vegtransport av farlig gods; kjemikalier. Også her er det en viss usikkerhet om mengde og type, og hva som skal til for å håndtere en hendelse med kjemikalier på Utsira. Vi gir **faglig råd** om at dette vurderes mer helhetlig i samråd med brannvesen og helse.

Landskap

Utsira er definert som et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA) og som et utvalgt kulturlandskap i landbruket (UKL). Ivaretagelse og hensyntaken av landskapet er derfor svært viktig. Samlet konsekvensgrad for landskapsbildet er satt til svært stor negativ konsekvens. Dette er særlig begrunnet med forringelse av et nasjonalt viktig landskap. Påvirkningen er størst i delområdene nærmest selve oppdrettsanlegget og kaianlegget (Kvalvik, Kvalvikvågen og Slåttedalen), med påvirkning fra forringet til sterkt forringet. I områdene lengre unna kaianlegget (Grønhetletuå, Vestmarka og Grensvika) er påvirkningen mindre; fra ubetydelig endring til noe forringet. Aller størst er konsekvensen vurdert å bli for delområde 2 Kvalvikvågen, som er gitt svært stor verdi og vil bli sterkt forringet som følge av utbyggingen av kai og næringsbebyggelse i dagen. Avbøtende tiltak som material- og fargebruk vil bare i begrenset grad kunne bøte på den negative konsekvensen for området siden delområdet i stor grad vil endres som følge av utbyggingen. Avbøtende tiltak må likevel sikres best mulig i planen. Jf. kapittel 6 i konsekvensutredningen vil farge- og materialbruk ha stor betydning for hvordan anlegget eksponeres mot omgivelsene, og i hvor stor grad områdene rundt påvirkes visuelt av anlegget.

Vi er enige med kommunedirektøren i at det bør utarbeides en formingsveileder for utbyggingen som sikres juridisk virkning i bestemmelsene. En formingsveileder vil gi føringer for utforming og material- og fargebruk for bebyggelsen og øvrige tiltak i området. Dette kan bidra til å redusere påvirkningen på landskapet, og vil være et viktig avbøtende tiltak. En mest mulig skånsom utbygging i området vil også være positivt med tanke på opplevelsesverdien som området har i friluftssammenheng.

Tilkomstvegen

Det står i plandokumentene at det ikke skal foregå regelmessig transport av tyngre utstyrsressurser til og fra oppdrettsanlegget på veg, men at det kan tenkes at enkelte spesialleveranser vil måtte skje med tungtransport på veg. Det er også beskrevet situasjoner der det kan oppstå hastebehov for levering av fôr og oksygen via veg dersom været ikke tillater ankomst med båt til anlegget. Adkomstvegen er derfor dimensjonert for semi-trailer, med tanke på disse sjeldne situasjonene der behov for tungtransport på veg kan oppstå. Resten av vegnettet på Utsira er ikke dimensjonert for kjøretøy av denne størrelsen, jf. planbeskrivelsen, og transport forutsettes derfor gjennomført som spesialtransport.

Konsekvensutredningen beskriver tilkomstvegen på denne måten, i vurderingen av påvirkning på delområde 1 Kvalvik:

«Vegen vil bli et synlig linjeinngrep i det nakne landskapet og skape et tydelig brudd i det sammenhengende kulturlandskapet som strekker seg fra naustene i sør til innmarka nord i Kvalvika. Mellom strandsone og kulturlandskap ligger den planlagte vegtraseen på fylling over terrenget, på det meste 3 meter høy og 7 meter bred. Det nakne landskapet er svært sårbart for terrengtiltak. Veganlegget vil stå tydelig fram og bryte med landskapskarakteren både i linjeføring, overflatestruktur og skala. Nede fra fjæresteinene vil fyllingen utgjøre en visuell barriere oppover i kulturlandskapet, og ovenfra vil vegbanen, som ligger med tverrfall innover i kurven, utgjøre et tydelig linjeelement og en avgrensning av innmarka. Dette forringer landskapets karakter og områdets identitet i betydelig grad.»

Tilkomstvegen og kaianlegget har også stor negativ påvirkning på delområde 3 Slåttedalen, og berører Vikingløypa som er definert som delområde 4 i konsekvensutredning for friluftsliv.

Vi savner en tydeligere beskrivelse og vurdering av behovet for tilkomstvegen med den foreslåtte dimensjonen. Dersom økt lagringskapasitet for oksygen og fôr på selve anlegget gjør det mulig å bygge tilkomstvegen på en måte som bedre hensyntar landskapet, må en slik løsning velges. Ved varsel om oppstart av planarbeidet het det også at det skulle vurderes et vegalternativ som kun innebar oppgradering av eksisterende sti, med mulighet for kjøring med firhjuling på gruset sti inn til oppdrettsanlegget. Øvrig transport ville da skje til fots/med sykkel, og via sjø. Vi understreket da at vi ville være positive til løsninger i planen som gir minst mulig avtrykk på dyrka og dyrkbar jord, og på de viktige naturområdene i planområdet. Vi kan ikke se at denne løsningen er vurdert videre i planforslaget.

Som mulig skadereduserende tiltak er det i konsekvensutredningen foreslått en trasé vest for kulturlandskapet, i overgangen mellom dyrka mark og terrengrygg. Vi har tidligere gitt tilbakemelding om at en slik trasé vil ha negativ konsekvenser for fugl som benytter bergveggen vest for kulturlandskapet her som skjul, og anbefaler ikke at denne velges.

Tilkomstvegen er foreslått i randsonen av området med dyrka mark, og selv om arealbeslaget på dyrka mark er begrenset, vil vegen likevel splitte opp sammenhengen mellom den dyrka marka og utmarksområdene utenfor. I konsekvensutredning for naturressurser er påvirkningen på landbruksverdier vurdert til ubetydelig. Vi minner om at jordbruksressursene på Utsira er svært begrensede, og ethvert inngrep i dyrka mark vil ha betydning for landbruksdriften på øya.

Bølgevern

Det vil bli behov for et bølgevern i form av voll eller mur med høyde mellom 2 og 5 meter. Denne er ikke detaljert, og dermed ikke vist på illustrasjonene som følger planforslaget. Konsekvensutredning for landskap beskriver dette tiltaket som en visuell barriere, som hindrer inn- og utsyn. Vi savner en illustrasjon som viser hvilken betydning et slikt flomvern faktisk vil få på opplevelsen av landskapet i området.

Konklusjon

Med bakgrunn i rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis, fremmer vi **innsigelse** til planforslaget da det kommer i konflikt med både kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) og utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL). Vi stiller oss bak kommunedirektørens anbefaling om utarbeidelse av formingsveileder som sikres juridisk virkning i bestemmelsene. I tillegg må det gjøres en alternativsvurdering av dimensjoner, utforming og behov for tilkomstvegen. Krav om alternativsvurdering må også ses i sammenheng med vår innsigelse til manglende vurderinger av sikkerhet knyttet til kaianlegget, se avsnitt om samfunnssikkerhet, risiko og sårbarhet.

Friluftsliv

Samlet konsekvensgrad for temaet friluftsliv er vurdert til middels negativ konsekvens. De kartlagte friluftsområdene er vurdert til stor og svært stor verdi, og påvirkning varierer fra ubetydelig endring til sterkt forringet. Størst konsekvens er det for områdene nærmest selve oppdrettsanlegget. De fleste av delområdene har primært lokale brukere, mens delområde 4 Vikingløypa også relativt ofte har regionale og nasjonale brukere, og delområde 2 sti sør for Nordsjøløypa i noen grad brukes av regionale og nasjonale brukere.

Det har ikke vært kontakt med skole, barnehage eller andre organiserte brukere av friluftsområdene på Utsira i arbeidet med konsekvensutredning for friluftsliv. Utreder mener at dette er i tråd med M-1941 som sier at områder som allerede er registrert, i utgangspunktet ikke skal verdsettes på nytt

gjennom konsekvensutredningen. Dette går fram av kapittel 3.4 i M-1941, men her er det vist videre til kapittel 3.2.3 som sier at disse karleggingene etter håndbok M-98 skal brukes som et kunnskapsgrunnlag, og at fordi en konsekvensutredning for en reguleringsplan eller et tiltak ofte gir en mer detaljert vurdering av friluftsområder kan det være behov for å gjøre nye utredninger og vurderinger i en konsekvensutredning. Registreringene som er benyttet som kunnskapsgrunnlaget i konsekvensutredningen her er gjort i 2017-2018, og det kunne med fordel vært verifisert om dataene fortsatt er gjeldende. For eksempel er Utsira sin dagsturhytte lagt i tilknytning til turstien i delområde 2. Hytta er satt opp etter at registreringene ble gjort, og kan påvirke verdien for området.

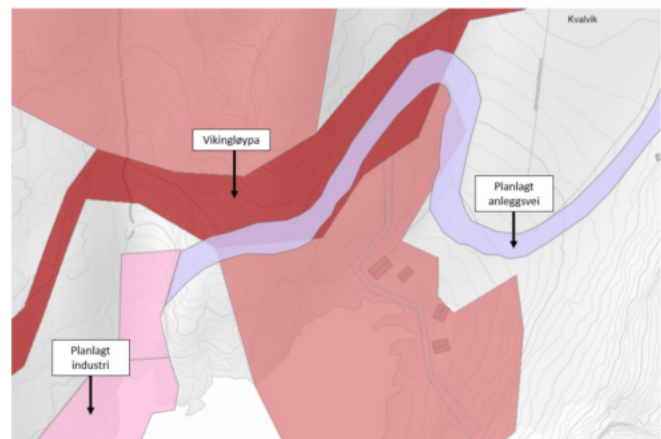
Vi viser til vår uttalelse til oppstartsvarsel hvor vi påpekte at medvirkningsopplegg ikke var beskrevet, og understreket at kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Det er svært uheldig at lokale brukere, og herunder særlig barn og unge, ikke har vært involvert i utredningene knyttet til friluftsliv. Vi har **faglig råd** om at kunnskapsgrunnlaget verifiseres gjennom dialog med skole, barnehage e.l. Kommunen kan sannsynligvis også bidra i et slikt arbeid.

Vikingsløypa

Den foreslåtte tilkomstvegen kommer i konflikt med delområde 4 Vikingsløypa. Det er foreslått at Vikingsløypa i fremtiden skal kobles sammen med tilkomstvegen, og det er lagt inn et bestemmelsesområde i planforslaget, merket #7, med bestemmelser om at det skal etableres en fysisk kobling mellom vegen og turløypa. Ut over dette er ikke turløypa sikret i planforslaget. Kommunedirektøren foreslår følgende bestemmelse for å sikre bevaring av Vikingsløypa:

«Det skal sikres bevaring av eksisterende turstier innenfor planområdet, herunder Vikingsløypa.

Vikingsløypa skal opprettholdes i sin nåværende trasé og funksjon, og eventuelle nødvendige tiltak for å sikre kontinuitet og sammenheng i stinettet skal gjennomføres. Inngrep som medfører forringelse eller avvikling av stien tillates ikke.»

Figur 3 Bildet viser foreslått tilkomstveg (lilla) og Vikingsløypa (mørk rød)

Vi støtter kommundirektørens innspill, alternativt kan traséen reguleres inn med eget formål turveg i plankartet. Vi har **faglig råd** om at turvegen sikres bedre.

Bestemmelse 3.3.1 a. tillater tiltak i tråd med friluftsmållet i LNFR-områdene. Hvilke tiltak som tillates er ikke entydig avgrenset, da bestemmelsen nevner «tilrettelegging og merking av stier mv.» Vi har **faglig råd** om at bestemmelsen avgrenses noe. De eksemplene som er nevnt, tilrettelegging og merking av stier, er ikke nødvendigvis særlig konflikfylte, men dette er et landskap med nasjonal verdi og store naturverdier og det er viktig at det i størst mulig grad ivaretas.

Naturmangfold

Terrestrisk naturmangfold

Planforslaget innebærer inngrep i kystlynghei og naturbeitemark av hhv. høy og svært høy kvalitet. Begge er sårbare (VU) naturtyper, og kystlynghei er i tillegg utvalgt naturtype etter naturmangfold-

loven § 53. Området er også funksjons- og leveområder for flere fuglearter, deriblant ærfugl, svartbak og teist, samt andre vade- og måkefugler. Samlet vurdering av konsekvens for naturmangfold på land er satt til middels negativ konsekvens, og det er særlig negative konsekvenser for fugl som er avgjørende når konsekvensgrad er satt, både for delområdene og i den samlede vurderingen.

I vår uttalelse til oppstart og planprogram påpekte vi at virkninger på naturmangfoldet, både i form av fysiske inngrep, og påvirkningen fra anlegget på fugle- og dyrelivet i området må vurderes, både i etablerings- og driftsfasen. Dette gjelder også trafikk til og fra området, på land og til sjøs og lyssetting (behov for lys på kveld/natt) av anlegget. Vi anbefalte også at det skulle utarbeides et naturregnskap som viser til naturens egenverdi, økologiske funksjoner, artsmangfold og eventuelle forringelser av økosystemtjenester som ligger innenfor planområdet og i planområdets influensområde. Sistnevnte er ikke gjort, og vi har **faglig råd** om at dette innarbeides i planbeskrivelsen for å lette forståelsen og lesingen av konsekvensutredningene som er gjort.

Naturtyper

De aktuelle naturtypene er avhengige av tradisjonell skjøtsel og hevd for å bevare sin karakter. Naturbeitemark er en semi-naturlig eng med langvarig ekstensiv hevd gjennom beiting, og uten fysiske spor etter pløying eller tilsåing med fôr- og matvekster og ingen eller svake spor etter gjødsling. Kystlynghei omfatter åpne heipregete økosystemer som er formet gjennom langvarig ekstensiv hevd med lyngbrenning i kombinasjon med beiting store deler av året. Det er derfor viktig at anlegget utformes på en slik måte at naturmeitemarka og kystlyngheia kan drives videre i tråd med tradisjonell drift.

Anleggsarbeidet må også gjennomføres på en mest mulig skånsom måte. Bestemmelse 5.2.4 sier at:

«I områder innenfor bestemmelsesområde midlertidig bygge- og anleggsområde #91_7 tillates bruk av beltegående maskiner for etablering av sjakter og bygg i #1, #2, #3, #4, #5 og #6.»

Vi har **faglig råd** om at bestemmelsen suppleres med at det skal fastsettes en eller flere egnede traséer som skal benyttes for kjøring med beltegående kjøretøy. En slik bestemmelse vil begrense belastningen og slitasje på vegetasjon i området. Videre bør det vurderes tiltak som utlegging av matter, og kjøretøy som benyttes bør være av begrenset størrelse (ikke tyngre kjøretøy enn traktor).

Fugl

Som nevnt er det hensynet til fugl som har vært avgjørende ved vurdering av konsekvensgrad for delområder, og samlet konsekvensvurdering for terrestrisk naturmangfold. I oppsummeringen til konsekvensutredning for terrestrisk naturmangfold står det at «*Inngrep i viktige naturtyper er begrenset og selv om tiltaket fører til negativ konsekvens for standfugl og trekkfugl lokalt i Kvalvika har tiltaket begrenset effekt på naturverdiene på Utsira sett i et noe større perspektiv. Tiltaket vil derfor ikke være kritisk i forhold til tålegrenser i en vurdering av samlet belastning.*»

Vi kan ikke se at det er gjennomført nye kartlegginger av fugl og områdets betydning som leve- og hekkeområde i arbeidet med reguleringsplanen. Kunnskapsgrunnlaget er etter vår oppfatning likevel tilstrekkelig fordi antallet observasjoner er såpass stort. Innspill fra Utsira fuglestasjon til planprogram og varsel om oppstart av planarbeidet er også innarbeidet i kunnskapsgrunnlaget. Kommunen har selv god lokal kompetanse på naturmangfold, og bør kunne bidra til faglig kvalitets-sikring av innholdet i konsekvensutredningene.

Avbøtende tiltak

Som avbøtende tiltak foreslår konsekvensutredningen at i trekkperioder og hekkesesong bør belysning på næringsareal være på et minimum. Det bør ikke etableres veglys ut til kaiområdet, eventuelt sensorstyrt lys. Sensorlys legges til grunn for installasjoner for ventilasjon/rømning i utmark. Dersom hekkeområder for ærfugl blir ødelagt som følge av tiltaket, kan det vurderes å tilrettelegge reirplasser på egnede lokaliteter i nærheten. Tiltak i strandsonen må skje utenfor hekkesesong.

Det er stilt tydelige krav i bestemmelsene til belysning av anlegget med tilkomstveg og rømnings- og ventilasjonsbygg, i tråd med anbefaling i konsekvensutredningen.

Kommunedirektøren har foreslått å innarbeide bestemmelse om hensynet til hekkeområde for ærfugl, og begrensning på tidsperiode for arbeid i strandsonen, men dette er ikke gjort før planforslaget er sendt på høring. Forslagsstiller har eksplisitt uttalt at de ikke ser for seg at sistnevnte tiltak er aktuelt av hensyn til framdrift på anleggsarbeidet. Framfor å hindre aktivitet i området i hekkeperioden i hele anleggsperioden, som er beregnet til å være ca. 4,5 år, vil det å unngå oppstart av arbeid i denne perioden kunne fungere som et avbøtende tiltak. På denne måten kan man begrense at hekking som er startet siden blir avbrutt fordi fuglene blir skremt bort fra området. Vi har **faglig råd** om at en slik bestemmelse innarbeides i planforslaget.

I forslag til bestemmelser er det stilt krav om en miljøoppfølgingsplan som skal begrense belastningen på ytre miljø i sjø og på land i anleggs- og driftsfasen. Vi har **faglig råd** om at aktuelle tiltak sikres tydeligere gjennom funksjons- og kvalitetskrav i bestemmelsene, fremfor å skyves til en miljøoppfølgingsplan. En slik løsning gir bedre sikkerhet for at tiltakene faktisk blir gjennomført. I bestemmelsene er det gitt en oppstilling av aktuelt innhold i planen som kun omfatter tiltak for å begrense belastningen i sjø. Selv om listen ikke er ment å være uttømmende, bør den også inkludere aktuelle kjente tiltak for å begrense belastningen på natur-mangfold på land, for eksempel hensynet til reirlokalteter for ærfugl, håndtering av risiko for spredning av fremmede arter, tiltak for å følge opp endringer i grunnvannstand m.m.

Marint naturmangfold

Det er store naturverdier i sjøen i og rundt planområdet, blant annet tareskog og skjellsand. Disse forekomstene har betydning for både fugleliv, fisk og andre organismer i sjøen, og forekomstene overlapper med gytefelt for sild, sei og lyr.

Samlet konsekvens for marint biologisk mangfold er vurdert til «noe negativ konsekvens». Dette skyldes de direkte inngrepene i tareskog, skjellsand, og funksjonsområder for truede og sårbare arter. Det er konkludert med at selv om tiltaket ikke medfører en betydelig samlet belastning, vil det føre til lokal forringelse av naturtyper og artsmangfold, spesielt i områder med høy biologisk verdi.

Fyllingsfot for kaianlegg vil ta plass på sjøbunnen. Areal til fyllingsfot er vist med bestemmelseområde på plankartets vertikalnivå 2 (på grunnen/vannoverflaten), men ikke på plankartets vertikalnivå 4 (på bunnen). Når det først er laget et plankart for vertikalnivå 4, bør også fyllingsfotens avgrensning vise på dette plankartet. Vi viser også til oppstilling av aktuelle tiltak i miljøoppfølgingsplanen, som blant annet omfatter tiltak for å redusere partikkelspredning fra sprengsteinsmasser og evt. plast under utfylling i sjø med særlig fokus på sikring av sukkertareskogen, og senere overvåking av status på sukkertareskogen. Vi har **faglig råd** om at sukkertareskogen markeres med hensynssone bevaring av naturmiljø på planens vertikalnivå 4, og at det knyttes aktuelle bestemmelser til hensynssonen.

Vannmiljøkvalitet

Utredningsområdet ligger innenfor vannforekomsten «Sirafjorden» (ID 0242000032-C). Vannforekomsten har vanntype «åpen eksponert kyst» og omfatter ytre deler av kysten fra Bømlafjorden i nord til Skudeneshavn i sør. Den økologiske tilstanden i vannforekomsten er registrert som *god*, med høy presisjon. Kjemisk tilstand er vurdert til *dårlig*, med middels presisjon. I planforslaget er det understreket at Sirafjorden er en stor vannforekomst, og resultatene som kjemisk tilstand baseres på anses ikke som representative for resipienten til utslippet, da disse prøvene er tatt i stor avstand fra Utsira. Det er konkludert med at utover lokale påvirkninger, habitattap og økt skipstrafikk, antas tiltaket å ikke endre mulighetene for å nå miljømålene for 2022-2027 for vannforekomsten som helhet.

Vi har ingen merknader til denne vurderingen. Vi vil likevel understreke at når presisjonen på tilstandsvurderingene er så lav som den er i dette tilfellet, ville prøvetaking for å bedre det faktiske kunnskapsgrunnlaget bidratt til å redusere usikkerheten betraktelig. I denne konkrete saken er det imidlertid lite trolig at dette ville påvirket vurderingene i stor grad, fordi det er svært usannsynlig at området er forringet i dag.

Videre behandling etter sektorlovverk

Vi minner om at tiltak i sjø skal avklares etter forurensingsloven. Det er Statsforvalteren i Rogaland som er myndighet i slike saker. Vi kan ikke ut fra den informasjonen vi har på nåværende tidspunkt se at tiltak i medhold av planen ikke kan la seg gjennomføre, men understreker at vi vil stille krav om metode og avbøtende tiltak i en slik tillatelse etter forurensingsloven. Akvakulturanlegget krever i tillegg en utslippstillatelse etter forurensingsloven, hvor Statsforvalteren også er myndighet.

Midlertidig anleggsvirksomhet og massehåndtering

Midlertidig anleggsvirksomhet

Midlertidig anleggsarbeid kan medføre betydelig skade på miljøet ved blant annet at store mengder partikler/slam og en rekke andre forurensningskomponenter finner veien til sjø. Partiklene fra anleggsarbeid kan være svært skadelig for blant annet fisk og bunndyr. Anleggsvann vil også typisk kunne ha høyt innhold av miljøgifter og tungmetaller, høy pH og nitrogenforbindelser. Midlertidig anleggsarbeid faller inn under en unntaksbestemmelse i forurensningsloven. Bygge- og anleggsvirksomhet som kun er midlertidig, altså med en varighet på ca. 2-3 år, er dermed lovlig etter forurensningsloven så sant forurensningen ikke medfører uakseptable skadevirkninger på sjø- og vassdrag ([forurensningsloven § 8 første ledd nr. 3](#)). At anleggsarbeidet er lovlig betyr i praksis at det ikke trengs en tillatelse etter forurensningsloven § 11.

I dette planforslaget er det skissert en anleggsperiode på 4-5 år, og det vil med andre ord kreves en tillatelse etter forurensningsloven. Når det søkes om slik tillatelse vil vi blant annet be om at det vedlegges en ytre miljø-plan som gjør rede for hvilke verdier som skal ivaretas, og nødvendige tiltak som må settes i verk for å begrense de negative virkningene av planforslaget.

Massehåndteringsplan

Det er utarbeidet en massehåndteringsplan i forbindelse med detaljreguleringen, og denne viser til ressurspyramiden. Estimater for masseuttak fra tunnelene og fjellhallene er ca. 800 000 kubikkmeter fast fjell, tilsvarende 1 400 000 kubikkmeter løs masse.

I massehåndteringsplanen står det at konseptet med landbasert oppdrettsanlegg i fjellhaller i seg selv innebærer en reduksjon i uttak av masser sammenlignet med et anlegg under åpen himmel. Denne påstanden er kun gyldig dersom man sammenligner med etablering av et oppdrettsanlegg på

jomfruelig mark. Det finnes nok av områder i regionen som allerede er planert og tilrettelagt for industri, og som ikke ville krevd uttak av masser.

Av aktuelle mottakere av overskuddsmasser er nevnt ny molo i Sørrevågen og utbygginger i regi av Karmsund havn, i tillegg til gjenbruk av masser til kai og utfylling i eget prosjekt. Molo i Sørrevågen er foreløpig ikke planavklart, og tiltakshaver viser også til at dette er et alternativ som foreløpig er «i det blå». Det er potensial for å gjenbruke halvparten av overskuddsmassene lokalt dersom utbygging av oppdrettsanlegget kan koordineres med anleggelse av ny molo i Sørrevågen. Utsira kommune bør bidra til en størst mulig koordinering av disse tiltakene. Kaianlegg i Austremarkje er også nevnt, men dette er heller ikke planavklart, og vi understreker at vi ikke tar stilling til dette anlegget her.

Som en plan B skriver tiltakshaver at de har kontakter for mulig materialgjenvinning og levering av masser til kontinentet. En slik materialgjenvinning vil gjøre det aktuelt med prosessering i form av knusing lokalt. Lagring og ev. knusing av masser vil måtte skje på kaien, ev. i fjellhallene.

Som vi understreket i vår uttalelse til oppstartsvarsel og planprogram må planforslaget vurdere konsekvensen av mellomlagring, og ev. knusing, av masser. Bruk av kaiarealet til mellomlagring av masser kan være en god løsning, men det kreves avbøtende tiltak for å sikre mot skadelig avrenning til sjø. Vi kan ikke se at mellomlagring av masser og påvirkning på sjø har vært tema i planarbeidet, og det er heller ikke satt krav om avbøtende tiltak i bestemmelsene. Avrenning fra sprengstein kan være særlig skadelig, da slike masser inneholder små og skarpe partikler som blant annet kan skade fiskens gjeller. I dette tilfellet skal mellomlagring skje på et kaiareal som dessuten er svært utsatt for bølger og overskylling, og det vil være svært stor sannsynlighet for at både større og mindre partikler vil bli skylt på sjøen. Avbøtende tiltak er derfor helt nødvendig. Vi har **faglig råd** om at det gjøres en grundigere vurdering av anleggsperioden, der det også tas hensyn til at kaien er svært bølgeutsatt.

Støv

For anleggs- og byggefasen er det gitt bestemmelser om at retningslinjene for behandling av luftkvalitet (T-1520) skal følges (jf. bestemmelse 2.4.2). Luftkvalitet og støv fra anleggsarbeidet har ikke vært tema i planarbeidet. Vi er enige med kommunedirektøren i at dette er et tema som burde vært omtalt og vurdert nærmere, og vi er her særlig opptatt av påvirkning på drikkevannskilden. Gode rutiner for vanning i ev. tørre perioder vil kunne være et aktuelt avbøtende tiltak.

Klimapåvirkning

I vår uttalelse til oppstart av planarbeidet med planprogram anbefalte vi at kommunen stilte krav om et klimagassregnskap som grunnlag for behandling av planforslaget. Det er ikke utarbeidet et fullstendig klimagassregnskap, men skissert noen utslippstall for enkelte deler av anleggsaktiviteten og driften, blant annet;

- Mellom ca. 8200 og 12 700 tonn CO₂ fra fiskenes respirasjon per år
- Ca. 6000 tonn CO₂ fra slam, som blir til biokull per år
- Ca. 3100 tonn CO₂ fra nedbryting av slam som slippes ut via avløpsvannet per år
- Ca. 6400 tonn CO₂ fra massehåndteringsprosessen, hvor borttransport av stein via sjø står for størsteparten av dette.

Utslipp som følge av endret arealbruk, fra anleggsperioden, båttransport i driftsperioden og bygging av nye bygg er blant annet ikke beregnet. Et klimagassregnskap for de delene av prosessen og anlegget som det er mulig å påvirke gjennom krav til prosjektet, er særlig relevant å få belyst. Utslipp fra fiskens respirasjon og nedbryting av slam er dermed kanskje mindre relevant, mens utslipp fra

byggematerialer og arealbruk i større grad kan påvirkes. Vi har et **sterkt faglig råd** om at klimagassregnskapet utvides til å inkludere:

- forventede utslipp som følge av en ev. senking av grunnvannstand. Dette må ses i sammenheng med krav til grundigere hydrogeologiske undersøkelser, og resultatet av disse.
- utslipp fra byggematerialer, og sammenligning av relevante alternative byggematerialer.
- utslipp fra transport av fôr, oksygen og andre leveranser fra fastlandet, og transport av fisk fra anlegget til videreføring. Her er det særlig interessant å vite om lokalisering på Utsira har fordeler eller ulemper sett opp mot andre lokaliseringer langs kysten.
- potensielle avbøtende tiltak som tilrettelegging for solenergi, vindenergi, termisk lagring av energi, biokullproduksjon osv. bør også inngå i et slikt regnskap. Selv om oppdrettsanlegget ikke kan basere seg på slike alternative energikilder alene, vil det likevel kunne bidra til å redusere behovet for tilførsel av energi fra kraftnettet i perioder.

Naturbaserte løsninger for håndtering av overvann

Det er utarbeidet et notat om overvannshåndtering i planområdet, med tilhørende kartskisse. Notatet konkluderer med at:

«Det bør bygges et overvannssystem for å redusere sjansen for at flom forårsaker problemer i løpet av byggets levetid. Foreløpig anbefales det å etablere et fåtalls bekkeinntak og utforme terrenget bak bygget slik at fremtidig overvann og flom avledes kontrollert til sjø, men detaljene rundt dette må avdekkes nøyere i en detaljprosjekteringsfase.

«Dette er en håndterbar problemstilling, og i tillegg skal kaien/næringsarealet bygges ut med tilførte masser som åpner for større muligheter til å utforme terrenget i området etter behov.»

Nytt bygg er planlagt omtrent midt i dagens flomveg fra det største nedslagsfeltet i området. I notatet blir det blant annet anbefalt å etablere flere bekkeinntak og overvannsledninger for å lede overvann utenom nytt kaianlegg og ny bebyggelse i området.

Jf. statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning kap. 4.3, skal naturbaserte løsninger for håndtering av overvann velges som utgangspunkt. Dersom slike løsninger ikke velges, skal dette begrunnes. Vi savner en slik begrunnelse. Vi har et **sterkt faglig råd** om at det vurderes om overvannshåndteringen kan skje ved hjelp av naturbaserte løsninger. Det må ev. begrunnes hvorfor slike løsninger er valgt bort.

Støy

Det er gjennomført støyvurdering, jf. vedlegg til planforslaget. Denne viser at støynivåene, både i anleggs- og driftsfase vil være i tråd med anbefalte grenseverdier i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442. Som avbøtende tiltak er det foreslått å etablere landstrøm dersom skip skal ligge til kai i lengre perioder. Dette er ikke sikret i bestemmelsene til planen.

I tråd med Miljødirektoratets veileder til støyretningslinjen, M-2061, bør det fastsettes konkrete grenseverdier for støy og ev. avbøtende tiltak i bestemmelsene. I planforslaget er det gitt bestemmelser om at retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442 (2021) for industri med helkontinuerlig drift skal legges til grunn i driftsfasen (jf. bestemmelse 2.4.1). For anleggs- og byggefasen er det gitt bestemmelser om at retningslinjene for behandling av støy (T-1442) skal følges (jf. bestemmelse 2.4.2). Bestemmelsen slår fast at «*anbefalte grenseverdier skal følges i størst mulig grad*», og at det ved overskridelse av anbefalte grenseverdier skal varsles og

gjennomføres avbøtende tiltak. Det er også gitt bestemmelser om at spesielt støyende arbeid som boring og knusing bare kan gjøres i dagperioden (kl. 7-19) hverdager og mellom kl. 7-16 lørdager.

Vi har **faglig råd** om at bestemmelsene oppgir konkrete grenseverdier, i tillegg til avgrensning av arbeidsperioden for mest støyende aktivitet. En bestemmelse som sier at «anbefalte grenseverdier skal følges i størst mulig grad» er heller ikke konkret og entydig nok. Dersom det er aktuelt med overskridelser av grenseverdiene ved et fåtall hendelser, kan det heller fastsettes bestemmelser om hvilke unntak som kan tillates.

Avfallshåndtering og pyrolyseanlegg

Kommunedirektøren har i sitt saksframlegg foreslått en ny bestemmelse om håndtering av fiskeslam på Utsira. Vi forstår det slik at det er usikkerhet knyttet til hvordan og i hvilket omfang fiskeslam skal eller må håndteres på Utsira. Forslagsstiller ser for seg behandling av slammet i et pyrolyseanlegg som skal produsere biokull. Pyrolyseanlegget er slik vi leser planforslaget ikke omfattet av denne detaljreguleringen. Vi tar derfor ikke stilling til dette anlegget nå, og legger til grunn at det avklares i egen prosess. Ut over dette vil vi understreke at næringsavfall alltid skal leveres til godkjent mottak. Håndtering av avfall og utslipp fra anlegget vil også være tema i en tillatelse etter forurensingsloven, som oppdrettsanlegget vil måtte søke om til Statsforvalteren.

Redaksjonelle kommentarer

Avslutningsvis vil vi kommentere to forhold av mer redaksjonell karakter. Vi understreker at det kan være andre mangler eller uoverensstemmelser i planforslaget som vi ikke har fanget opp.

Bestemmelse 3.1.2 f. viser til tunnel-tegn som skal være vist på plankartet. Vi kan ikke finne et slikt tegn.

I bestemmelse 4.1.2 a. kreves det dokumentasjon på at tiltak i grunnen ikke skader fjellhallene eller tunneller under bakken. Det er gitt unntak fra slik dokumentasjon for sjaktene som skal etableres ned til fjellhallene. Denne bestemmelsen virker å være snever, da det ikke kan være ønskelig med skader på anlegget som følge av sjaktene heller. Dokumentasjonskravet burde gjelde likt for alle tiltak.

Vi ber kommunen ta kontakt for videre dialog om planforslaget og mulige løsninger av innsigelsene.

Med hilsen

Lone Merethe Solheim (e.f.)
ass. statsforvalter

Cathrine Stabel Eltervåg
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune
Fiskeridirektoratet
Kystverket
Mattilsynet, Felles postmottak
Norges vassdrags- og energidirektorat

Statens vegvesen
Direktoratet for samfunnssikkerhet og
beredskap

Postboks 130	4001	Stavanger
Postboks 185 sentrum	5804	Bergen
pb. 1502	6025	ÅLESUND
Postboks 383	2381	Brumunddal
Postboks 5091	0301	Oslo
Majorstuen		
Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Postboks 2014	3103	Tønsberg

Utsira kommune

Postboks 63, Utsiravegen 112, Siratun

5547 UTSIRA

Deres referanse:

22/00043 Dato: **09.01.2025**Saksnr.: **2022/39173**Dok.nr.: **37**

Saksbehandler:

Wibecke Natås

Utsira kommune - detaljregulering - Kvalvik - R12 - laks i fjellhaller - høring - uttale

Viser til brev datert 03.12.2024 for høring av detaljregulering for fiskeoppdrett i fjellhaller i Kvalvikvågen.

Formålet med planen er å legge til rette for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhaller i Kvalvikvågen på Utsira med tilhørende inntakstunneler for sjøvann og tunneler for utslipp. For å få til dette trengs også synlige installasjoner som kai-anlegg, et næringsområde med bygg og en tilkomstvei.

Rogaland fylkeskommune har, som regionalt organ, myndighet til å fremme innsigelse til forslag til reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, jf. pbl. § 5-4. Fylkesdirektøren er videre delegert myndighet til å fremme innsigelser i saker som vedrører automatisk freda kulturminner, jf. delegasjonsreglementet for Rogaland fylkeskommune.

Støy og støv

Fylkesdirektøren har **faglig råd** om at tema støv også inngår i ROS-analysen, og dersom det er behov for avbøtende tiltak, så må disse sikres i planen.

Friluftsliv

Det er utført konsekvensutredning for tema friluftsliv, hvor samlet konsekvensgrad er «Middels negativ konsekvens»

Det er ikke fulgt opp videre i planarbeidet, med unntak av områdene som også omfattes av hensynssone for kulturmiljø eller båndlagte områder etter lov om kulturminne.

Fylkesdirektøren har **faglig råd** om at tema friluftsliv vurderes bredere, også med hensyn til sikkerhet under anleggsperioden og forringelse videre når driften er i gang.

Kulturmiljø og kulturlandskap

Planen legger opp til store inngrep i et regionalt og nasjonalt viktig kulturlandskap. Utsira er definert som et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse, og hele Utsira er også et Utvalgt kulturlandskap i jordbruket (UKL). Kulturlandskapet er sårbart for store inngrep, og det er svært viktig med god tilpassing til landskap og eksisterende bebyggelse. Planområdet er i dag uten større moderne inngrep, bygninger eller installasjoner. Som det fremgår av konsekvensutredningene vil planlagte tiltak ha store negative konsekvenser for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap i de ulike delområdene innenfor planavgrensningen. Planlagte tiltak innebærer både direkte inngrep i nyere tids kulturminner, helhetlige kulturmiljø og -landskap, og indirekte

påvirkning på kjente automatisk freda kulturminner. Det er flere kjente automatisk freda gårdsanlegg fra jernalder i området, som er en kulturminnetype som har både nasjonal og internasjonal verdi.

Planforslaget vil kunne gi positive ringvirkninger for lokalsamfunnet når det gjelder arbeidsplasser, næringsutvikling og befolkningsutvikling. Vi vurderer at det er mulig å realisere planen med tanke på kulturmiljøhensyn, men at det krever at det gjøres betydelige grep for å sikre god tilpasning til kulturlandskap og kulturmiljø. God tilpasning av nye bygg og anlegg er avgjørende for at konfliktnivået med kulturmiljøer og kulturlandskapet blir så lavt som mulig. Dette er også blitt påpekt i fylkesdirektørens tidligere uttalelser til saken, men vi kan ikke se at våre innspill er fulgt opp i planforslaget som nå er sendt på høring. Tilpasning er nevnt flere ganger i plansaken, men det mangler gode illustrasjoner som viser hvordan dette er tenkt gjennomført i praksis, og planbestemmelser som sikrer at det blir gjennomført. Videre er forholdet til automatisk freda kulturminner ikke avklart da det ikke er gitt anledning til å gjennomføre arkeologiske registreringer på land. Det er følgelig ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hvordan de ulike tiltakene vil påvirke temaet kulturmiljø- og kulturlandskap. Planforslaget vurderes derfor som mangelfullt opplyst, jf. Forvaltningsloven § 17 som sier at *“Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes”*.

For å få et godt nok grunnlag for å vurdere hvordan de ulike tiltakene vil påvirke kulturlandskapet og kulturminnene og kulturmiljøene som inngår i dette, bør det utarbeides gode illustrasjoner og beskrivelser av hvordan de ulike tiltakene skal utformes og tilpasses landskap og kulturmiljø. Det bør også utarbeides mer konkrete bestemmelser knyttet til utformingen av de ulike tiltakene. Eventuelle avbøtende tiltak må presiseres og forankres i planbestemmelsene. I det følgende peker vi på konkrete mangler og behov knyttet til de ulike planlagte tiltakene.

Utforming og tilpasning

Når det gjelder tiltakets påvirkning på det verdifulle kulturlandskapet, vil fylkesdirektøren framheve at kommunens krav om bedre bestemmelser knyttet til utforming av bygg og materialvalg er av særlig betydning. Fylkesdirektøren anbefaler at det utarbeides en formingsveileder som skal ligge til grunn for anleggets fysiske uttrykk. Formingsveilederen må sikres i planen, være konkret og inkludere utforming av luftkanalene.

Dersom det ikke utformes en formingsveileder, må planbestemmelsene være så konkrete at disse sikrer en god tilpasning. Dette kan oppnås ved å utarbeide mer detaljerte bestemmelser knyttet til volum, byggehøyder, form, material- og fargebruk på alle nye bygg i planområdet. I tillegg bør det samme gjøres for andre tiltak som infrastruktur. Bestemmelsene bør sikre at kommune og regionale kulturminnemyndigheter skal uttale seg til tiltaket/byggesaken før godkjenning. Slik planforslaget foreligger nå, er det først ved all den synlige delen av anlegget ift. omgivelsene jf. § 2.5.2. Med tanke på at nasjonale kulturminneverdier blir påvirket, mener fylkesdirektøren at dette må avklares gjennom plansaken.

Illustrasjoner

Fylkesdirektøren savner konkrete illustrasjoner av anlegget, både sett fra nært hold, og fra sentrale utkikkspunkter på Utsira. Utsira fyr er tidligere nevnt som et sentralt sted som kan bli påvirket av anlegget, det samme gjelder utkikkspunktet fra loshytta på Børje. For å kunne gi en endelig vurdering av tiltakets påvirkning på Utsiras unike kulturmiljø- og landskap er det behov for mer informasjon om hvordan tiltaket påvirker opplevelsen av kulturlandskapet som helhet, også utenfor planavgrensningen.

Illustrasjonene bør vise:

- hvordan selve anlegget er tenkt utformet, inkludert farge- og materialvalg, samt forholdet til eksisterende terreng
- hvordan bølgebryter er planlagt plassert i vågen, samt utforming og størrelse
- hvordan anlegget påvirker det øvrige landskapet på Utsira, med illustrasjoner fra sentrale utkikkspunkt som for eksempel Utsira fyr og loshytta
- utforming av luftesjakter, og hvordan disse plasseres i landskapet
- Hvordan veg inn til området skal tilpasses terreng og landskap
- Det må utarbeides gode beskrivelser og illustrasjoner som viser hvordan de ulike tiltakene vil se ut fra de automatisk freda kulturminnelokalitetene og landskapet de inngår i

Bygg og tilhørende anlegg i Kvalvikvågen

Planlagte bygg og tilhørende anlegg i Kvalvikvågen blir synlig fra store områder og bryter inn i et viktig kulturmiljø og landskapsområde. Vi er enige med de vurderingene som er gjort i konsekvensutredning av landskapsbilde og kulturmiljø, og ber om at det videre planlegges for/settes krav til utforming, material- og fargebruk i bygningsfasader som tilpasses det omkringliggende landskapet. Vi ber om at det også gjøres rede for hvilke muligheter det er for å redusere volum og byggehøyder.

Det finnes ingen konkrete beskrivelser eller visualiseringer av bølgevern i dokumentene som er sendt på høring. Det må derfor utarbeides illustrasjoner som viser hvordan bølgevern er tenkt plassert og utformet. Dette må også framgå av plankartet. Det må videre utarbeides konkrete bestemmelser som definerer hvordan bølgevernet skal utformes og tilpasses.

Luftekanaler/rømningsveier

Luftekanaler/rømningsveier med tilhørende bygg skal etableres i et område som brukes som beite- og friluftsområde og hvor det ikke finnes eksisterende bygg eller andre installasjoner. Etablering av seks bygg i denne delen av planområdet vil fremstå som et betydelig inngrep i landskapet, selv om byggene i utgangspunktet skal være av begrenset omfang. Det er derfor svært viktig med god tilpassing ved utforming av bygg og plassering.

Det er nevnt som et avbøtende tiltak i konsekvensutredningen for kulturmiljø at luftekanalene mot vest *bør* tilpasses i størrelse, farge og utforming for å minimere visuelle inngrep. Fylkesdirektøren viser til beskrivelse av kulturlandskapets høye verdi, og ber om at dette blir et skal-krav, og at det skal gjelde alle luftekanalene. Luftekanalene og byggene må søkes plassert og utformet slik at det ikke blir synlige fra automatisk freda kulturminner, og det må gjøres rede for avbøtende tiltak. Dette må sikres i planbestemmelsene.

Behovet for bygg i tilknytning til luftekanalene bør beskrives, og omfatter en vurdering av volum, høyde og utforming av eventuelle bygg. Det finnes ingen visualiseringer som viser hvordan luftesjakter og bygg skal utformes og plasseres i landskapet. Det må derfor utarbeides illustrasjoner som viser dette. Det er også knyttet usikkerhet til anleggsfasens påvirkning på kulturlandskapet og hvordan dette blir seende ut etter at anlegget står ferdig.

Vei

Når det gjelder den planlagte veitraseen fra Kvalvik og frem til selve anlegget, går det frem av oversendte dokumenter at det dimensjoneres for en vei tilpasset semitrailer. Dette vil medføre et stort inngrep i kulturmiljøet og kulturlandskapet ved Kvalvik og Kvalvikvågen, samt i Slåttedalen. Vegen vil komme i berøring med nyere tids tuft etter

Dahm sin handelsplass i Kvalvikvågen, og kan ha negativ påvirkning på et "sauatøkje" i Slåttedalen. Dette er nyere tids kulturminner som er trukket frem i kommunens kulturminneplan. Det må også tas høyde for at det kan være automatisk freda kulturminner i tilknytning til traseen under markoverflaten. Dette må avklares ved arkeologiske registreringer. Fylkesdirektøren ber derfor om at det også vurderes andre alternativer for fremføring av vei som i mindre grad griper inn i det helhetlige kulturmiljøet i og ved Kvalvikvågen.

Parkeringsplass

Bestemmelsesområde #8 refererer til en parkeringsplass som kan opparbeides til bruk for naustområdet. Denne parkeringsplassen er i direkte konflikt med registrerte murer etter handelshuset til Dahm. Dette kulturminnet er fremhevet som et A-objekt i kommunens kulturminneplan og har dermed høy lokalhistorisk verdi. Fylkesdirektøren gir **faglig råd** om at kulturminnet vises med hensynssone H570 sammen med naustmiljøet. Parkeringsplassen bør på bakgrunn av dette planlegges på et annet areal.

Naustmiljø i Kvalvikvågen

Naustmiljøet i Kvalvikvågen er vist med hensynssone for bevaring H570 i planen, og dette er et godt grep for å ivareta kulturminneverdiene som ligger i området. Naustmiljøet har lokalt høy kulturminneverdi, og er en viktig del av kulturlandskapet.

Tursti

Kommunedirektøren fremhever at bevaring av turstien «Vikingsløypa» ikke er sikret i planbestemmelsene. Fylkesdirektøren støtter kommunedirektørens forslag om å sikre turstien i planen, og anbefaler at dette ikke bare gjøres gjennom bestemmelser, men at turstien også sikres i plankart og at den reguleres til friluftsmål med tilhørende bestemmelser.

"Vikingsløypa" går gjennom et kulturlandskap som er rikt på kulturminner og sårbart for større inngrep. Stien krysser flere automatisk freda kulturminnelokaliteter. Det er viktig at det ikke åpnes opp for større oppgraderinger og utvidelser, men at eksisterende turstier opprettholdes som naturstier. For å sikre disse verdiene har vi følgende forslag til bestemmelse:

Turstien skal være et naturlig tråkk i terrenget, og skal ikke opparbeides på noen måte (eksempelvis sprengning, grave, asfaltere, gruse etc.). Dersom det oppstår behov for at turveien (eller deler av den) likevel må opparbeides, skal detaljerte planer for tiltaket forelegges kulturminnemyndigheten (Rogaland fylkeskommune) for vurdering etter kulturminneloven § 3 og § 8. Almennlig vedlikeholdsarbeid, eksempelvis vedlikehold av eksisterende gangbroer, er tillatt.

Behov for andre tiltak/infrastruktur som ikke inngår i detaljreguleringen

I planbeskrivelsen og øvrige dokumenter fremkommer det at det vil bli behov for annen infrastruktur i tilknytning til anlegget som ikke inngår i detaljreguleringen, eksempelvis kraftforsyning, vann- og avløp og oppgradering av vegnett. Fylkesdirektøren minner om at alle slike saker skal oversendes fylkeskommunen for uttale.

Undersøkelsesplikten

Fylkesdirektøren gjorde tidlig i prosessen tiltakshaver oppmerksom på at det ville være nødvendig med arkeologiske registreringer for å avklare om planforslaget kommer i konflikt med automatisk freda kulturminner, jf brev datert 29.08.2022 og 30.08.2023. Budsjetten for registreringene var lagt ved krav om registreringer, og vi bad om en skriftlig aksept på dette. Krav om arkeologiske registreringer er hjemlet i kulturminnelovens § 9, 1. ledd. Som vi opplyste om i oversendelsesbrevet, må kostnadene forbundet med

registreringene dekkes av tiltakshaver (jf. kulturminneloven § 10). Vi har ikke mottatt aksept for oversendt budsjett og har dermed ikke fått anledning til å gjennomføre den arkeologiske registreringen.

Fylkesdirektøren fremmer **administrativ innsigelse** til planen som følge av at undersøkelsesplikten i henhold til kulturminneloven § 9 ikke er oppfylt og at forholdet til automatisk freda kulturminner ikke er avklart, jf. kulturminneloven §§ 3 og 4 (jf. også § 8, 4.ledd).

Manglende oppfyllelse av undersøkelsesplikten, sammen med de manglene ved planforslaget som er gjort rede for over, gjør at det ikke er godt nok grunnlag for å vurdere hvorvidt planforslaget er i strid med kulturminneloven § 3. Det er ikke tillatt med noen form for tiltak som er egnet til å skade, ødelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk freda kulturminner og deres sikringssoner, jf. også kulturminneloven § 6. Fylkesdirektøren fremmer med bakgrunn i kulturminneloven §§ 3 og 9 **administrativ innsigelse** til at saken ikke er godt nok opplyst.

Registreringer i utmarksområder i Vestremarka planlagt regulert til LNFR

Som det fremgår av brev datert 30.04.2024 vil det være behov for registreringer innenfor hele det varsle området, men omfang og metodebruk vil variere. I utmarksområder i Vestremarka, som er planlagt regulert til LNFR og hvor det ikke er planlagt tiltak/inngrep, må de store kulturlandskaps- og naturverdiene sikres med formål og bestemmelser som i praksis sikrer graveforbud. Det ble foreslått at dette kan gjøres ved å regulere arealet til naturområde, et av underformålene til grønnstruktur, eller til LNFR med underformål vern av kulturminner. Fylkesdirektøren vurderte at dette ville gi et tilstrekkelig vern for eventuelle uoppdagede kulturminner under markoverflaten, og at § 9 i kulturminneloven ville kunne anses som oppfylt i denne delen av planområdet etter at overflateregistreringer er gjennomført.

Dette er ikke fulgt opp i kart og bestemmelser som nå er sendt på høring. Vi ber derfor om at dette endres. Hvis kommunen ikke ønsker denne løsningen, må det gjennomføres mer omfattende registreringer med prøvestikking også i denne delen av planområdet. Dersom dette blir aktuelt, må det utarbeides nytt budsjett for arkeologiske registreringer.

Bestemmelse 4.3 Båndlagte områder etter lov om kulturminner H730 (§11-8 d)

Fylkesdirektøren vurderer den foreslåtte bestemmelsen under 4.3.1 som mangelfull og fremmer derfor **administrativ innsigelse**. Innsigelsen kan trekkes dersom følgende formulering tilføyes på slutten av den foreslåtte bestemmelsen:

Alminnelig skjøtsel av vegetasjon, uten inngrep i bakken, er tillatt og ønskelig.

Eventuelle andre tiltak innenfor området må på forhånd avklares med kulturminnemyndighetene, jf. Lov om kulturminner §§ 3 og 8.

I tillegg må kommunedirektørens forslag til bestemmelser om stans i arbeid ved funn av nye kulturminner og sikring av kulturminner i anleggsfasen også tas med i bestemmelsene. Det kan bli behov for ytterligere presisering av disse etter at undersøkelsesplikten er oppfylt.

Etter at de arkeologiske registreringene er gjennomført, må også områdene med hensynssone H730 oppdateres i plankartet og tilsvarende når det gjelder benevnelse/nummereringen i bestemmelsen.

Feil markering av automatisk freda kulturminne i sjø

Ved registrering i sjøareal gjorde Stavanger maritime museum nye funn i tilknytning til tidligere kjent lokalitet med id 296612. Lokalitetens avgrensning er oppdatert i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden, men hensynssone vist i plankart (vertikalnivå 4) er ikke oppdatert i tråd med ny avgrensning av kulturminnet. Fylkesdirektøren fremmer derfor **administrativ innsigelse** til feil markering i plankart. Innsigelsen kan frafalles ved at markeringen av lokaliteten vist i plankart med hensynssone H730_10 endres slik at den er i samsvar med avgrensningen av id 296612 i Askeladden.

Bestemmelse 4.1.2.a. knyttet til sikringssoner vist med H190 i vertikalnivå 2

Inntaks- og utslippstuneller er vist i plankart med sikringssone H190 i vertikalnivå 1 og 2. I planbeskrivelsen går det frem at tunellene skal sprenges i berg på land (vertikalnivå 1) og i berg under sjøen (vertikalnivå 4). Det fremgår videre at sikringssone H190 med bestemmelser skal hindre at det gjøres tiltak i grunnen som kan skade fjellanlegget og inntaks- og utslippstunellene.

En av tunellene, markert med H190_2 i vertikalnivå 2, vil gå i berg under automatisk freda gårdsanlegg markert i plankart med hensynssone H730_6.

I bestemmelse 4.1.2.a. står det at *«I områder merket H190 (med ulike løpenummer) på vertikalnivå 1 og 2 er tiltak i grunnen som innebærer f.eks sprenging, nedsetting av peler, boring i og mot fjell, brønnboring eller fundamentering for påføring av tilleggs-laster, bare tillatt dersom det kan dokumenteres at tiltaket ikke får uønskede konsekvenser for fjellhall og tunneller i grunnen innenfor regulert sikringssone.»*.

Bestemmelsen åpner opp for inngrep i vertikalnivå 2, forutsatt at det ikke får konsekvenser for det som ligger i vertikalnivå 1. Fylkesdirektøren fremmer **administrativ innsigelse** til bestemmelsen fordi den ikke ivaretar det automatisk freda gårdsanlegget. Innsigelsen kan frafalles dersom det blir presisert at det ikke er tillatt med inngrep i grunnen i vertikalnivå 2 innenfor sikringssone H190. Det bør også presiseres hva som er hensikten med hensynssonemarkeringen i vertikalnivå 2, slik at det er samsvar mellom plankart og bestemmelse.

Samferdsel

I regionalt planforum 10.04.2024 etterspurte fylkesdirektøren en trafikkvurdering og informasjon om hvordan anlegget vil påvirke fv 4854 på Utsira.

Ifølge planbeskrivelsen er den interne veien til anlegget dimensjonert for semitrailer, men trafikale konsekvenser for fylkesveinettet er ikke beskrevet. Ifølge trafikkvurderingen planlegges det å frakte ansatte med minibuss både i anleggs- og driftsfasen. Det planlegges for at gående, syklende, personbiler og minibusser skal dele veien, men verken tiltakshaver eller kommunen har vurdert tiltak i fv 4854.

Ifølge kommunens trafiksikkerhetsplan er veiene på Utsira smale, og egner seg best for gående og syklende. Tyngre kjøretøy medfører utfordringer. I trafiksikkerhetsplanen står det at fylkesveinettet på Utsira er i tilfredsstillende stand ut fra dagens trafikk, men ved økt aktivitet vil det være behov for en oppgradering av fv 4854.

Tiltakshaver må forholde seg til veilistene som angir bruksklasser for transport på fv 4854 dersom fylkesveien skal benyttes. Ved behov vil det stilles krav om utbedringer av veinettet.

Akvakultur

Vi minner om fylkesdirektørens merknad datert 29.08.2022: *«Konsesjonsbehandling Rogaland fylkeskommune er tildelingsmyndighet etter akvakulturloven (...) en søknad*

kan først behandles etter akvakulturloven når tiltaket er planavklart.» Under møtet i planforum ble det også påpekt at fylkeskommunen ikke kan ta imot søknader før nytt regelverk er på plass.

Hilsen
Gareth Doolan
seksjonssjef

Wibecke Natås
rådgiver

Kopi til:
Statsforvalteren i Rogaland

Vedlegg:

- 1 Utsira kommune - reguleringsplan for landbasert oppdrettsanlegg i Kvalvikvågen - uttale etter befaring og oversendelse av budsjett for arkeologisk registrering
- 2 Aksept av budsjett for arkeologisk registrering Kvalvikvågen
- 3 Kart med registreringsbehov Kvalvikvågen
- 4 Budsjett arkeologisk registrering Kvalvikvågen

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.

UTSIRA KOMMUNE
Postboks 63
5547 UTSIRA

Deres ref:
Vår ref: 2024/315695
Dato: 24.01.2025

Høring og offentlig ettersyn - Laks i fjellhaller - Kvalvik ID - R12- Detaljreguleringsplan - Uttale fiskehelse/fiskevelferd

Mattilsynet viser til mottatt høring av detaljreguleringsplan for *Laks i fjellhaller* i Kvalvikvågen i Utsira kommune, med frist for uttale 24. januar 2025 (referansenummer 22/00043-63). Tiltakshaver er Norwegian Mountain Salmon (NMS) og Norconsult er engasjert som rådgiver.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for plantehelse, fiskehelse og velferd, dyrehelse og velferd, mat og drikkevann. Vår oppgave er å sikre at tiltak som blir planlagt i kommuner og fylker ikke bryter med regelverket der Mattilsynet er sektormyndighet.

Saken gjelder

Norwegian Mountain Salmon (NMS) planlegger etablering av anlegg for matfiskproduksjon av laksefisk i Kvalvikvågen på Utsira. Planlagt årsproduksjon er 26.000 tonn matfisk og 13 000 tonn stående biomasse. Planlagt anlegg vil bestå av fem berghaller for matfisk, to tunneler for inntak og avløp for vann, to adkomst- og transporttunneler, tunneler for ventilasjon, tekniske rom m.m. Det skal bygges et kaianlegg, et næringsområde med bygg og en tilkomstvei. På kaien vil man motta fiskefôr, oksygen og annet utstyr som trengs til anlegget. Fôrbåter vil komme omtrent hver 7. eller 14. dag, og slakteklar fisk hentes av bløggebåt/slaktebåt ca. én gang i uken. Ellers estimeres det ca. 20 smoltleveranser med brønnbåt årlig, og 10 leveranser med oksygen pr år.

Anlegget skal driftes som et gjennomstrømningsanlegg. Avløp -og inntakstunnel skal etableres for å få en effektiv å naturlig gjennomstrømming av vann fra havet. Tunnelene skal ha inntak sør for anlegget, og utløpet skal være i vest. Anlegget skal hente vann fra dyp fra ca. 60 meters dybde og ha et avløp med mellom 30-40 meter.

Vanntilførselen til karene skal foregå i et lukket system der inntakstunnel skal legges med utslag under lusegrensen sør for Kvalvikvågen, hvor vannet skal gå inn i et større inntaksbasseng som distribuerer vannet til produksjonskarene. Det er planlagt filtrering og mulighet for UV-desinfeksjon av alt inntaksvann fra sjø, for å sikre nødvendig kontroll med lakselus, patogener (bakterier og virus), og andre vannbårne miljøfaktorer som påvirker vannkvaliteten inn i produksjonsenhetene.

Alt avløpsvann skal filtreres i trommel- eller diskfilter. Fra slammet som samles i slamfortykker og slambehandlingsanlegg blir det noe overløpsvann som går gjennom filtrering før utslipp til sjø. Filtrert avløpsvann vil bli ført til sjø via en tunnel, og utslipp til resipienten Sirafjorden er planlagt på ca. 30-40 m dyp vest for Helgeneset. Utslippspunktet skal ha tilstrekkelig avstand fra planlagt inntakspunkt på ca. 60 m dyp sør-sørøst for Spannaneset.

Total utbyggingstid er anslått til å bli 4,5 år. Arbeidet deles inn i fase 1 og fase 2. Anleggsutbyggingen vil starte ved «strandhugg» ved utbygging av areal foran tunnelinngangene. Storstein fra sprenging i dagen vil benyttes til utfylling i sjø. I fase 1 bygges produksjonshaller for omtrent 1/3 av endelig produksjonsvolum, i tillegg til vei, næringsområde med kai og inntaksvann-tunnel og utslipps-tunnel. Deretter skal det produseres en generasjon laks som en pilot-produksjon i hall A og B som er anslått å ta 12 måneder. I fase 2, parallelt med at første generasjon laks produseres, så bygges resten av fjellhallene. Det vil være en «stille» periode på 16-18 måneder mellom fase 1 og fase 2 (med installasjonsarbeider og start pilotdrift).

Mattilsynet sine merknader

Hensyn til fiskehelse og fiskevelferd

Mattilsynet har forvaltningsansvar for å ivareta god velferd hos fisk og tifotkreps og fremme god helse hos akvakulturdyr og andre akvatiske dyr, jf. forskrift om dyrehelse (dyrehelseforskriften) FOR-2022-04-06-631 og forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) FOR-2008-06-17-822).

Mattilsynet minner om at det er særlig plikt til aktsomhet med tanke på å forebygge og forhindre risiko for spredning av smittsomme sykdommer hos dyr, inkludert akvatiske dyr. Dyrevelferdsloven sier at man skal behandle dyr, inkludert akvatiske dyr, godt og beskytte dem mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Mattilsynet uttaler seg i dette høringssvaret om hvilken effekt planlagt tiltak vil kunne ha på akvakultur og villfisk i området. Tiltaket ligger i Kvalvikvågen på Utsira. Øya er omgitt av store sjøområder, med Sirafjorden mot fastlandet i øst og Nordsjøen i vest. Det er ikke nasjonale laksevassdrag eller nasjonal laksefjord i nærheten. Det er liten oppdrettsaktivitet i området.

Akvakulturanlegg i området

Mattilsynet har vurdert avstand fra tiltaksområdet til akvakulturlokaliteter i nærområdet -

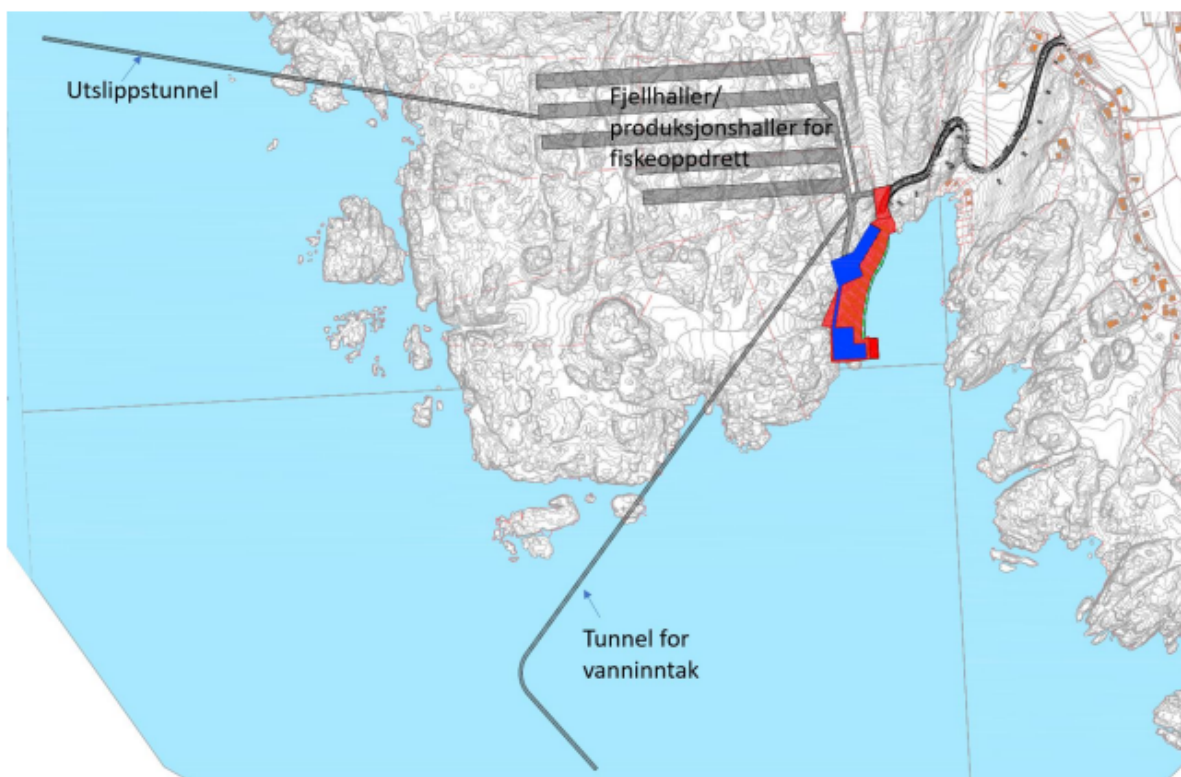
- Matfisklokalitet 45141 Tednevik ligger om lag 3,9 km nordøst.

Se bilde under fra barentswatch.no:

Mattilsynet sin vurdering

Anlegget er planlagt slik en ser på bildet under fra Norconsult:

Figur 1-1. Oversiktskart over anlegget med inntaks- og utslippstunneler.

Etablering av ny lokalitet i et område med akvakultur

Mattilsynet forvalter regelverk som omhandler fiskehelse og fiskevelferd i etablerte akvakulturanlegg og ved etablering av nye anlegg. Mattilsynet tar hensyn til helse og velferden både til oppdrettsfisk og viltlevende fisk. I tillegg til gjeldende regelverk har Mattilsynet en etableringsretningslinje som vi bruker ved vurdering av søknader. Det er blant annet krav om en minsteavstand mellom lokaliteter. I etableringsretningslinjen står blant annet følgende i punkt 6.5:

«Lukkede matfiskanlegg i sjø og sjøvannsbaserte matfiskanlegg på land (alle arter) - anbefalte minsteavstander:

Lukkede eller semi-lukkede matfiskanlegg i sjø og sjøvannsbaserte matfiskanlegg på land uten desinfeksjon av inntaks- og/eller avløpsvann skal i prinsippet vurderes ut fra de samme kriteriene som merdbaserte matfiskanlegg i sjø. De anbefalte minsteavstandene kan reduseres dersom anlegget desinfiserer inntaks- og/eller avløpsvann.

For sjøvannsbaserte matfiskanlegg på land skal plasseringen av avløpsledningen vurderes. Som hovedregel bør landbaserte matfiskanlegg ha utløp til sjø. Utslippspunktet bør ligge dypt, uten gjennomslag til overflaten.

Sjøvannsbaserte matfiskanlegg på land som ikke har avløp til sjø bør ha avløpsvann som behandles og kontrolleres i henhold til forskrift om desinfeksjon av inntaksvann og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet, eller annen behandling fastsatt av Mattilsynet, jfr. punkt 6.12.

Anbefalt minsteavstand på 5 km i sjø til: fiskeslakterier/tilvirkingsanlegg, akvakulturanlegg for laksefisk, settefisk- og stamfiskanlegg (alle arter) og store notvaskerier som tar imot nøter fra lokaliteter utenfor det lokale nærområdet. For landbasert virksomhet vurderes avstanden fra plasseringen av inntaks- og/eller avløpsledningen.»

Avstand til den nærmeste lokaliteten Tednevik (Mowi Seawater Norway AS) er under 5 km. Det er planlagt et utsett av laks i perioden 1. april 2026 til 31. mai 2026 på lokaliteten.

Ved etablering av nye anlegg i et område satt av til akvakultur, er avstand mellom lokaliteter viktig med tanke på smitte. Dette gjelder både smitte med sjukdomsagens og lakselus. Selv om et område er satt av til akvakultur i arealplanen, vil ikke nye lokaliteter automatisk bli godkjent. Mattilsynet må i hvert enkelt tilfelle vurdere smitterisiko internt i anlegget og eksternt til vill laksefisk og andre akvakulturanlegg, både når det gjelder lakselus og smittsomme sykdommer. I tillegg vurderer vi om forholdene i anlegget legger til rette for god velferd for oppdrettsfisk. *Mattilsynet vil avslå søknader som ikke oppfyller kravene i regelverket.*

Det ligger ofte andre akvakulturlokaliteter i et område der man ønsker å gjennomføre endringer i lokalitetsstruktur/anlegg eller nyetablering, og disse eksisterende anleggene må det tas hensyn til i planleggingen av et eventuelt nytt eller endret anlegg - både på land og i sjø. Det er viktig at anlegg ikke kommer i konflikt med hverandre når det gjelder å ivareta helse og velferd til akvatiske dyr. Avstand mellom anlegg utgjør her en sentral risiko, og vurderinger vil for eksempel i sammenheng med landbaserte anlegg være knyttet til punkt for inntak og utslipp av vann (og eventuelt avfall). Dette gjelder både med hensyn til smitte og forurensing i området. For anlegget i Kvalvikvågen står det at det er planlagt filtrering og mulighet for desinfeksjon av inntaksvannet. Dette vil være et poeng i vurdering av en etableringssøknad for anlegget.

Virkning av anleggsarbeid på oppdrettsfisk og villfisk

Effekt av sprenging og undervannsstøy på oppdrettsfisk og villfisk:

Lyd og trykkbølger kan bære langt under vann og kan skremme og skade fisk. Vi har ikke sikre data på hvor langt unna en fisk må være for å unngå påvirkning. Trykkbølger kan drepe fisk i umiddelbar nærhet, og fisk i et område rundt vil også kunne bli negativt påvirket og ta skade. Fisk er sensitive for trykkforandringer og har organer som kan registrere slikt på en annen måte enn landdyr kan.

Villfisk kan reagere på skremmende stimuli ved å svømme vekk. Oppdrettsfisk derimot, som er innestengt i merdanlegg, har ikke denne muligheten. Oppdrettsfisk i merd kan oppleve panikkreaksjoner der de samler seg i bunnen av notposen eller krasjer inn i notveggen. Dette er observert ved høye lyd- og trykkløpninger, lysblink eller angrep fra predatorer som skarv, sel, oter og niser. Slike panikkreaksjoner er uønska fordi de kan føre til stor dødelighet og omfattende skader på fiskene. Skremmende stimuli er derfor en utfordring for velferden i oppdrettsanlegg. Langvarig stress kan påvirke viktige fysiologiske funksjoner hos fiskene, inkludert stressresponser, matlyst, orienteringsevne, immunforsvar og motstandskraft mot sykdommer.

Effekt av partikkelspredning på oppdrettsfisk og villfisk:

Sprenging og spredning av partikler fra steinmasser kan føre til høy tetthet av partikler i vannet. Disse partiklene kan irritere fiskene sine gjeller, noe som kan føre til økt slimproduksjon. For mye slim på gjellene reduserer fisken sin evne til å ta opp oksygen fra vannet, noe som kan føre til at fisken lider. Det vil være en fortynningseffekt av partiklene i vannet, noe som sannsynligvis vil gjøre at skaden ikke blir så omfattende at fiskene dør. Fiskene vil likevel kunne oppleve stress og nedsatt fôropptak, noe som kan føre til redusert vekst. Dette vil igjen gi dårligere velferd. Hvor mye fiskene vil bli påvirket av partiklene vil avhenge av avstand, strømretninger, månefaser, vind m.m.

Generelt så vil Mattilsynet påpeke at det må stilles krav til entreprenører og andre relevante virksomheter om vask og desinfeksjon av anleggsmaskiner og annet utstyr før de kan brukes i nærheten av vannforekomster.

Under anleggsfasen vil det kunne oppstå avrenning fra anleggsvann eller utslipp av kjemikalier og olje fra maskiner, og entreprenør må kunne sette i verk nødvendige tiltak for å hindre skade på resipienten. Partikler og kjemikalier vil kunne påvirke laksefisk og annet marint liv negativt.

Det er planlagt bygging av kaianlegg i Kvalvikvågen i tillegg til driving og sprenging av tunneler med utslag under vann. Det vil bli gjennomført arbeid med sprenging av fjellhaller i fase 2 når det foregår pilot-produksjon med laks i hall A og B. Fisk på land vil også kunne få negative reaksjoner på vibrasjon og trykkbølger fra sprenging og utfylling i sjø avhengig av hvor nærme de er til tiltaket og hvor skjermet de er i anlegget. Tiltakshaver må derfor vurdere hvordan fiskene kan beskyttes best mulig fra negative effekter fra arbeidet med fjellhallene i fase 2 og eventuelt sette i verk tiltak for å beskytte fiskene. Både fiskenes velferd og kvaliteten på fisken som produseres vil kunne bli påvirket som beskrevet over.

Ved sprenging/utfylling i sjø er det viktig at Mowi Seawater Norway AS som har lokaliteten Tednevik blir informert om planlagt aktivitet og at det blir tatt hensyn til at fiskene ved den aktuelle lokaliteten kan bli påvirket av støy og eventuell partikkelspredning i sjø.

Norconsult anbefaler avbøtende tiltak ved utfylling i sjø i Kvalvikvågen for å redusere partikkelspredning fra steinmasser. De foreslår bruk av plastring da det kan være utfordrende å bruke siltgardin i eksponerte områder. Eventuelt kan man vurdere partikkelovervåking i Kvalvikvågen. Mattilsynet forventer at tiltakshaver får på plass nødvendige avbøtende tiltak for å verne marint liv i resipienten.

Konklusjon

Mattilsynet forutsetter at videre planarbeid tar hensyn til oppdrettsfisk og villfisk og annet marint liv ved å sikre at vannforekomsten ikke blir svekket. Det må gjøres en vurdering av tiltaket sin påvirkning på eksisterende akvakulturlokalitet i området, og hvordan denne lokaliteten vil kunne påvirke landanlegget. Dette vil være en naturlig del av en etableringssøknad.

Mattilsynet har ingen ytterligere kommentarer på dette stadiet i planarbeidet, men vil kunne gå nærmere inn på detaljer og eventuelle vilkår for etablering/endring i sammenheng med en eventuell etableringssøknad.

Med hilsen

Sunniva Lie Børsheim
veterinær/seniorinspektør

Kopi til:
ROGALAND FYLKESKOMMUNE
FISKERIDIREKTORATET
STATSFORVALTERENS FELLESTJENESTER STAVANGER

Statsforvalteren i Rogaland
Lagårdsveien 44
4010 STAVANGER

Laks i fjellhaller -
Kvalvik ID - R12
Deres ref: .Reguleringsplan
Vår ref: 2024/315695
Dato: 20.01.2025

Varsel om innsigelse til høring og offentlig ettersyn - Laks i fjellhaller - Kvalvik ID - R12 - Detaljreguleringsplan og varsel om innsigelse

Mattilsynet viser til høring og offentlig ettersyn - «Laks i fjellhaller» - Kvalvik ID: R12 - Detaljreguleringsplan fra Utsira kommune, deres referanse 22/00043-63.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Vår oppgave i plan- og byggesaker er å ivareta nasjonale, regionale og lokale bestemmelser for forvaltningsområder.

I denne uttalelsen er tema tilknyttet drikkevannsforsyning, fiskehelse og velferd særlig relevante.

Om planen

Hensikten med planen er å legge til rette for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhaller i Kvalvikvågen på Utsira med tilhørende inntakstunneler for sjøvann og tunneler for utslipp. For å få til dette trengs også kaianlegg, et næringsområde med bygg og en tilkomstvei.

Fakta om tiltaket

Tiltaket innebærer etablering av akvakulturanlegg i berg med fem produksjonshaller for fiskeoppdrett og to tilkomsttunneler. Anlegget inkluderer også inntakstunnel for rent sjøvann og utslippstunnel.

Produksjonshallene vil bli plassert under bakken i fjellområdene vest for Kvalvikvågen og varierer i lengde fra 330 meter til 475 meter. Bredden er konstant på 23 meter. Plangrensen strekker seg fra Jensavika i nordvest mot Laugarvatnet i nordøst. Laugarvatnet, Utsiras drikkevannskilden, ligger nær utbyggingsområdet. Nøyaktig avstand er ikke spesifisert.

Det totale utbyggingstiden er anslått til 4,5 år.

Mattilsynet har tidligere gitt uttalelse til plan- og utredningsprogrammet (13.06.2022, ref: 2022/119308) og deltok i planforumsmøtet (fiskeoppdrett i fjellhaller - Utsira) 10.04.2023.

Under møtet understreket vi behovet for avbøtende tiltak og en sikker drikkevannsforsyning. Vi har ikke mottatt noen oppdatering om prosjektet etter møtet.

MATTILSYNET VARSLER OM INNSIGELSE OM DRIKKEVANNSFORSYNINGEN

Mattilsynet forvalter drikkevannsforskriften (forskrift om vannforsyning og drikkevann). Vi har ansvar for vern av eksisterende og fremtidige drikkevannskilder samt leveringssikkerhet for trygt og nok drikkevann.

Varsel om innsigelse

I henhold til Plan- og bygningsloven (PBL) § 4-2 skal planbeskrivelsen gi en grundig vurdering av planens virkninger på miljø og samfunn. Dette innebærer at planen må inneholde en velbegrunnet strategi for å sikre trygt drikkevann, slik at vi som sektormyndighet kan vurdere forholdene innen vårt ansvarsområde.

Mattilsynet ble ikke varslet om oppstarten av reguleringsplanarbeidet i 2023, og har derfor ikke hatt mulighet til å fremme vår innsigelse i de tidligere fasene av planprosessen.

Hjemmel for innsigelse

Mattilsynet kan fremme innsigelse til planforslaget fordi det er av vesentlig betydning at kommunen sikrer helsemessig trygt drikkevann for innbyggerne. Viser til PBL §§ 11-16 jf. 5-4.

Krav for å unngå innsigelse

For å unngå innsigelse må planen forbedres slik at den i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til en sikker og stabil drikkevannsforsyning for nåværende og fremtidige behov. Dette innebærer at følgende punkter må blir vurdert og integrert i planarbeidet:

- Risikoanalyse:
Planen må inneholde en grundig risiko- og sårbarhetsanalyse som vurderer alle relevante faktorer som kan påvirke Laugarvatnet som drikkevannskilde. Analysen må være basert på oppdatert kunnskap og faglige vurderinger, og den må tydelig vise hvordan risikoene skal håndteres og reduseres.
- Beredskapsplan:
Det må utarbeides en beredskapsplan som beskriver konkrete tiltak og prosedyrer for håndtering av krisesituasjoner som kan true drikkevannsforsyningen. Planen må inkludere scenarioer som akutt forurensning, teknisk svikt og naturkatastrofer, og den må sikre at kommunen har kapasitet og ressurser til raskt å håndtere slike situasjoner.
- Alternativ vannforsyning:
Kommunen må dokumentere at det finnes en robust og pålitelig reserveløsning for vannforsyning dersom Laugarvatnet midlertidig eller permanent skulle bli uegnet som drikkevannskilde. Dette kan være i form av tilkobling til et annet vannforsyningssystem, bruk av alternative vannkilder eller etablering av midlertidige tiltak som sikrer vannforsyning i en krisesituasjon.
- Beskyttelsestiltak:
Det må planlegges og gjennomføres nødvendige beskyttelsestiltak for å sikre Laugarvatnet mot forurensning og andre trusler. Tiltakene må være i tråd med kravene i drikkevannsforskriften og føre-var-prinsippet.

Grunnlag for innsigelse i drikkevannsforskriften

Drikkevann er en uerstattelig ressurs som må ivaretas med et langsiktig perspektiv. Vi legger følgende bestemmelser i drikkevannsforskriften til grunn for varsel om innsigelse:

- § 1: Beskyttelse av folkehelsen gjennom trygt drikkevann.
- § 9: Krav om levering av tilstrekkelig mengde helsemessig trygt drikkevann.

- § 4: Forbud mot forurensning av drikkevann, inkludert risiko fra aktiviteter i området.
- § 12 og 26: Ansvar for vannverkseiere og kommunen for å sikre beskyttelse og leveringssikkerhet.

Manglende varsel om oppstart av planarbeid

Oppstarten av planarbeidet ble varselet til berørte parter i brev datert 03.07.2023 og kunngjort i Haugesunds Avis 07.07.2023. Mattilsynet mottok ikke varsel om oppstart til tross for direkte relevans for vårt ansvarsområde. Dette utgjør en svakhet i planprosessen.

Begrunnelse for vurdering av innsigelse

1. Mattilsynets vurdering av risiko for negativ påvirkning av Laugarvatnet

Risikoanalyser viser at sprengningsarbeid kan føre til sprekkdannelser som kan påvirke både vannkvaliteten og -mengden. De foreslåtte tiltakene, inkludert overvåking og førinjisering, er nyttige, men de må konkretiseres ytterligere for å sikre effektive gjennomføring og ønskede resultater.

Laugarvatnet er den eneste drikkevannskilden for Utsira kommune, og det er avgjørende at denne kilden beskyttes. Sprenging i forbindelse med etablering av akvakulturanlegg i fjell utgjør en betydelig trussel for drikkevannsforsyningen på øya. En lekkasje eller annen negativ påvirkning kan føre til alvorlige konsekvenser som:

- Redusert vannmengde: En lekkasje kan føre til redusert vannstand i Laugarvatnet, noe som vil true vannforsyningen, spesielt i tørre perioder.
- Forringet vannkvalitet: Risiko for inntrenging av forurensninger gjennom sprekkesoner kan medføre økt partikkelinnhold, organisk materiale eller potensielt skadelige stoffer. Dette kan resultere i at vannverket ikke kan levere trygt drikkevann.
- Helserisiko: Mikroorganismer som bakterier, virus eller parasitter kan komme inn i drikkevannskilden og utgjøre en alvorlig trussel mot folkehelsen.

Kommunen har per i dag ingen reservevannkilde. I en krisesituasjon vil dette kunne resultere i fullstendig vannmangel for innbyggerne. Vi vurderer at det kreves ekstra tiltak for å beskytte drikkevannskilden, inkludert etablering av reservevannsløsning og en robust beredskapsplan.

2. Mattilsynets vurdering av planbeskrivelse

Konsekvensutredning - lokalsamfunn (5.9)

Mattilsynet vurderer konsekvensutredningen i planbeskrivelsen som mangelfull, da temaet drikkevann er utelatt fra vurderingen av lokalsamfunnets demografiske og sosiale forhold. Tilgang til trygt drikkevann er en grunnleggende forutsetning for et velfungerende lokalsamfunn, og vi stiller oss kritiske til denne mangelen.

Sammenstilling av virkninger (5.10)

Vi stiller oss kritiske til at de negative konsekvensene for miljø og risiko vurderes som mindre vesentlige sammenlignet med de positive fordelene tiltaket har for lokalsamfunnet. Risikoen for at tiltaket kan påvirke Laugarvatnet, kommunens eneste drikkevannskilde, negativt, må vektlegges langt tyngre. Dette er avgjørende for å sikre en helhetlig og balansert konsekvensutredning. Usikkerheter rundt påvirkningene på drikkevannskilden bør avklares før videre beslutninger tas.

3. Mattilsynets vurdering av planbestemmelser

Krav om utbyggingsavtale mangler

Mattilsynet støtter kommunedirektørens vurdering om at manglende krav til utbyggingsavtale i planbestemmelsene medfører betydelige ulemper for forutsigbarhet, gjennomførbarhet og

rettsikkerhet. Utsira kommune har tidligere påpekt behovet for en reservevannsløsning for å kunne håndtere eventuelle kritesituasjoner eller tekniske problemer som kan påvirke hovedvannforsyningen. En utbyggingsavtale vil kunne sikre at nødvendige tiltak blir gjennomført i tide og i samsvar med kommunens behov. Dette er avgjørende for å sikre en trygg og stabil drikkevannsforsyning til innbyggerne.

Med hilsen

Chi Thuy Le
seniorrådgiver

Kristin Lervåg
avdelingssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:
Utsira kommune
Statsforvalteren i Rogaland

KYSTVERKET

Utsira kommune
Postboks 63, Utsiraegen 112, Siratun
5547 UTSIRA

Deres ref
22/00043-63

Vår ref
2022/2945-10

Arkiv nr

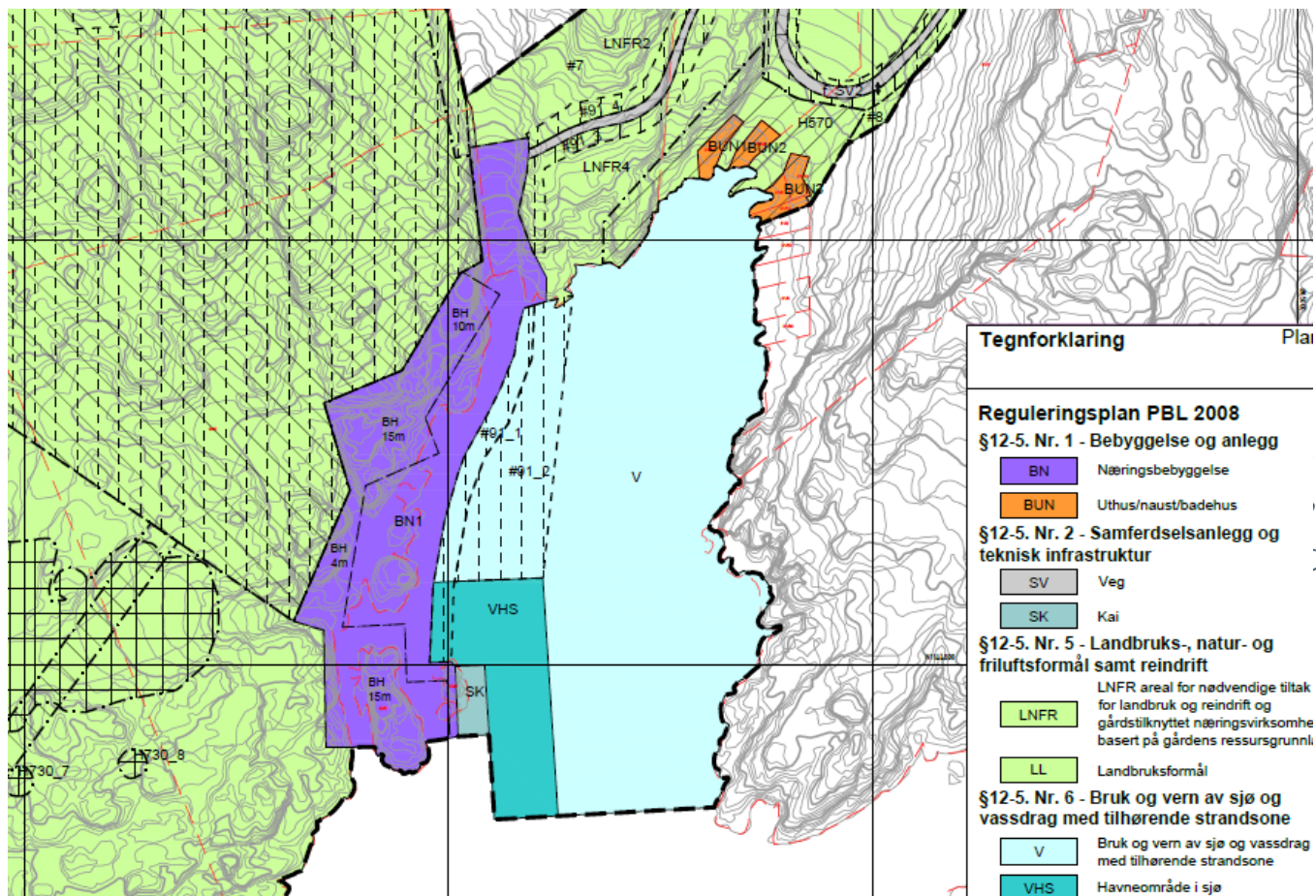
Saksbehandler
Anne Britt Ottøy

Dato
15.01.2025

Uttale til forslag til detaljreguleringsplan R12 «Laks i fjellhaller» - Kvalvik - Utsira kommune - Rogaland fylke

Vi viser til brev av 03.12.2024 om høring av detaljregulering i Kvalvikvågen i Utsira kommune. Vi viser også til våre uttalelser til oppstart av planarbeidet.

Det opplyses at formålet med planen er å legge til rette for etablering av fiskeoppdrettsanlegg i fjellhaller med tilhørende utendørs anlegg og kai.

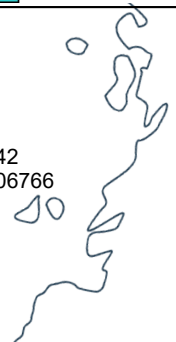

Utsnitt av forslag til detaljregulering, vertikalnivå 2

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

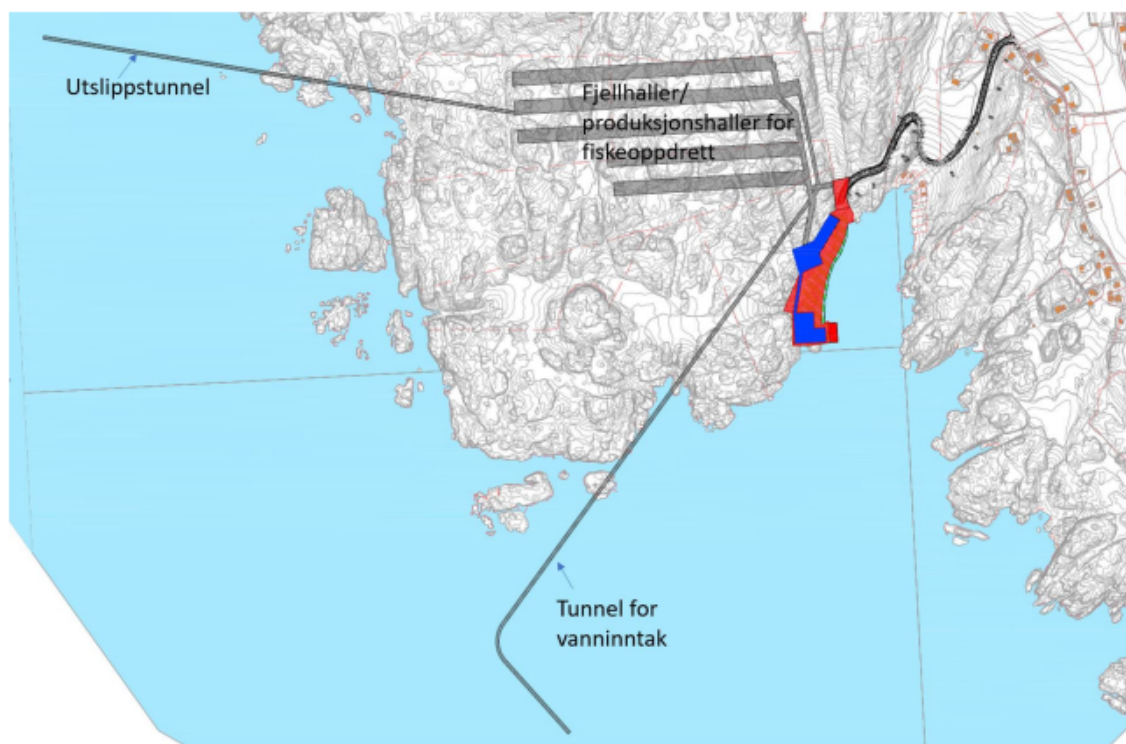
**Kystverket har følgende faglige råd som vi ber om at det blir tatt hensyn til i planarbeidet:
at egnethet og begrensninger i havneforholdene i forhold til planlagt skipsstørrelse i Kvalvikvågen utredes i planfasen, samt avbøtende tiltak som molo**

Dette er begrunnet nedenfor.

Kystverkets vurderinger

Fremlagt forslag til plan viser i tillegg til fjellhaller mv. både areal til kai og havneområde i sjø i Kvalvikvågen. Det fremgår av mottatte dokumenter at det legges opp til at overskuddsmasser i anleggsfasen (tilsvarende 1 400 000 kubikkmeter løs masse) skal skipes ut fra planlagt kai og i driftsfasen beskrives det at «Kaien vil benyttes for levering av utstyr og fôr og henting av slakteklar fisk. Levering av fôr antas å skje hver 14. dag. Det er i utgangspunktet lagt opp til at slaktebåt skal komme en gang i uka, men dette vil være avhengig av værforhold så det kan også gå 14 dager mellom hver gang slaktebåten kommer. Dersom slaktebåten kommer en gang i uka vil den ligge til kai i 4 timer hver gang. Har det gått 14 dager siden sist slakt vil den kunne bli liggende i 7 timer. Ellers estimeres det ca. 20 smoltleveranser med brønnbåt årlig, og 10 leveranser med oksygen pr år. Med en antatt gjennomsnittlig liggetid pr. båtanløp på 2 - 8 timer vil liggetid for båter kunne estimeres til ca. 700 timer pr. år, dvs. 8% av tiden». Det opplyses at antatt båtstørrelse i driftsfasen vil være 18x94 meter.

I anleggsfasen blir det opplyst at «ved godt nok værvindu vil utskipping av stein fortrinnsvis skje så kontinuerlig som mulig». I driftsfasen er anlegget avhengig av havneforhold som gjør at kaianlegget kan anløpes av fartøy etter skissert behov ovenfor.

Utsnitt av anlegget

Det er utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyse for Kvalvikvågen på Utsira «for å identifisere og vurdere risikofaktorer for planlagt utbygging av et landbasert lakseoppdrettsanlegg, samt driftsfasen etter at anlegget er etablert». Det er blant annet vurdert bølge- og værforhold. «Utsira ligger værhardt til i Nordsjøen, noe som innebærer risiko knyttet til havbølger og stormer. Bølger fra sør kan påvirke både anleggsfasen og drift, og det er fare for resonansbølger i Kvalvikvågen, som kan føre til uventede bølgeforhold og strømninger».

I fremlagt forslag til plan inngår ikke lenger planer om skjerming av havneområdet med molo. Det er foreslått tydeliggjøring av planbestemmelse pkt. 2.5.5 «Ved søknad om tiltak innenfor område BN1 og SK skal det vedlegges fagkyndig kartlegging med utarbeidet en detaljert faseoppløst modell som analyserer bølgefenomener i Kvalvikvågen, risikovurdering av stormflo, inkludert bølgepåvirkning, som dokumenterer tilstrekkelig sikkerhet for tiltak. Dokumentasjonen skal oppfylle den til enhver tid gjeldende byggteknisk forskrift. Nødvendige avbøtende tiltak skal identifiseres, dokumenteres og implementeres for å minimere risiko for fartøy, bygg-, anleggs- og personskader».

Ifølge mottatte opplysninger er prosjektet avhengig av en fungerende havn i både drift- og anleggsfasen. ROS-analysen skal evaluere om området er egnet for utbygging, samt hvilke tiltak som kan være nødvendige for å redusere risiko. Utredninger med avklaring rundt hvor krevende havneforholdene vil være i Kvalvikvågen er utsatt til søknadsfasen. Kystverkets **faglige råd** er at havneforholdene utredes i planfasen og ikke utsettes til søknad om tiltak, som er kravet i forslag til reviderte planbestemmelser. Dersom utredningen avdekker at etablering av molo blir ett nødvendig avbøtende tiltak for å skjerme havneanlegget vil det kunne innarbeides i planforslaget dersom utredningene gjøres i planfasen.

Oppsummering

Kystverket viser til vårt faglige råd og innspill i dette brevet, og ber om at det tas hensyn til disse i planarbeidets oppfølging.

Med hilsen

Ruben Alseth
avdelingsleder

Anne Britt Ottøy
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopimottakere:
Fiskeridirektoratet
Statsforvalteren i Rogaland
Losoldermannen i Rogaland
RFS-PL

UTSIRA KOMMUNE
Postboks 63
5547 UTSIRA

Vår dato: 13.01.2025

Vår ref.: 202310656-6 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: 22/00043

Saksbehandler: Turid Bakken

Pedersen/ 22959767/tba@nve.no

NVEs uttalelse - Høring og offentlig ettersyn – «Laks i fjellhaller» - Kvalvik ID: R12 - Detaljreguleringsplan

Vi viser til brev datert 03.12.2024. Saken gjelder offentlig ettersyn av detaljreguleringsplan for «Laks i fjellhaller» i Kvalvik. Formålet med planarbeidet er å legge til rette for landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhaller i Kvalvikvågen på Utsira. Planen skal også legge til rette for tilhørende inntakstunell for sjøvann og tunneler for utslipp samt kaianlegg og næringsområde med bygg og tilkomstvei.

Om NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVE er ikke myndighet for flom fra sjø, men vi er myndighet for skred i sjø. Vi bruker flomdata fra sjø og har kunnskap innenfor området da vi trenger det som vassdragsmyndighet for vassdrag som har utløp i sjø. Det er DSB gjennom Statsforvalteren som har ansvar for å veilede kommunene i hvordan data om havnivåstigning, stormflo, bølger mm skal brukes. (eks. [Se havnivå](#), [Se havnivå i kart](#), [Havnivåstigning og høye vannstander | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(dsb.no\)](#))

NVEs konkrete uttalelse

Fare for områdeskred

I notat NMS Utsira – vurdering av områdeskredfare, Norconsult, datert 13.02.2024 konkluderes det med at det ikke er fare for områdeskred i planområdet, og at sikkerhet mot områdeskred er tilfredsstillende i samsvar med NVE sin veileder 1/2019. Lokal stabilitet for tiltakene må vurderes nærmere i detaljprosjekteringsfase. Dette notatet er også brukt som grunnlag i ROS-analysen.

Overvann

I notat Overvannsnotat for landbasert oppdrett i fjellhaller på Utsira, Norconsult, datert 19.06.2024 er det gjort en helhetlig kartlegging av overvannet i området og hvor dette renner.

Det er en planoppgave å sørge for en helhetlig forvaltning av vannets kretsløp og å gjøre tilpasning til forventede klimaendringer, jf. plan- og bygningsloven (pbl.) § 3-1, første ledd bokstav i) og g). Helhetlig forvaltning forutsetter at utbygging tar hensyn til, og tilpasser seg, nedbørfeltets kapasitet til å infiltrere, fordrøye og lede vekk vann. Vannet må få plass og det er viktig å spille på lag med de naturlige forholdene på stedet.

For de aktuelle arealene er det kartlagt hvor overvannet renner. I det videre arbeidet er det viktig å være på areal som naturlig er godt egna til infiltrasjon, fordrøyning og trygg bortledning før tiltak etableres. Planen må sette av nok sammenhengende areal til å håndtere vannet.

[Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning](#) må ligge til grunn for planarbeidet. Ifølge SPR Klimatilpasning, kap. 4.3 skal det begrunnes dersom naturbaserte løsninger velges bort: «*Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) bør vurderes. Dersom andre løsninger velges, skal det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort.*»

Ifølge overvannsnotatet fra Norconsult, datert 19.06.2024 planlegges et fremtidig bygg midt i dagens flomvei fra det største delfeltet i området. I utgangspunktet bør det ikke bygges i flomveiene, evt. bør de legges om som fortsatt åpne flomveier. I notatet er også flere tekniske, ikke naturbaserte løsninger beskrevet for å ivareta overvannet. For slike løsninger **skal** det begrunnes hvorfor naturbaserte løsninger er valgt bort, jf. SPR klimatilpasning som omtalt over.

Flomveier bør merkes av i plankartet med arealformål, evt. hensynsone og tilknyttes bestemmelser som ivaretar tilstrekkelig sikkerhet mot fare for flom og skade fra overvann.

Vi viser til [NVE Veileder 2/2023:Kartlegging av fare fra overvann](#) og [NVEs overvannsveileder](#), spesielt kap. 4.5 om hvordan overvann kan innarbeides i reguleringsplaner.

Ser mer på fane 3 og 4 i [Kartbasert veileder for reguleringsplan](#).

Vassdrag og grunnvann

Det er store allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann. Tiltak som kan medføre skader eller ulemper for allmenne interesser, kan utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven.

Når det gjelder vann til tunneldrift, så har NMS kommet frem til at det skal hentes med båt fra land. Som omtalt i vårt innspill datert 31.08.2023 vil ofte uttak av større mengder vann fra vann og vassdrag være konsesjonspliktig iht. vannressurslovens § 8, se [NVE veileder 1/2021](#) Vannressursloven og NVEs behandling av vassdrags- og grunnvannstiltak. Dette vil også gjelde for et vannuttak på land.

Tunnelbygging kan påvirke grunnvannet noe det er fokus på i planomtalen. Det skal gjøres nærmere undersøkelser og detaljvurderinger knyttet til grunnvannsforhold. For nærmere om tiltak som kan påvirke grunnvannet og konsesjonsplikt viser vi til [NVE veileder 1/2021](#) kapittel 1.7

Ytterligere informasjon

Dere finner mye informasjon på våre nettsider om arealplanlegging, <https://www.nve.no/arealplanlegging/>. Vår uttalelse i saken er nødvendigvis ikke uttømmende. For å få en fullstendig oversikt viser vi til [Kartbasert veileder for reguleringsplan](#) som leder dere gjennom alle våre fagområder, og gir dere verktøy og innspill til hvordan våre tema skal ivaretas i reguleringsplanen. Dersom dere har spørsmål, eller det er noe i uttalelsen her som er uklart, kan dere ta kontakt pr. telefon eller e-post.

Meld inn fareutredninger

Alle nye naturfareutredninger som er bestilt etter 01.01.2025 er pliktig å melde inn til NVE i henhold til med [pbl § 2-4](#) og [Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger](#). Frist for å melde inn er 3 måneder etter at rapport er godkjent av uavhengig kvalitetssikrer eller oppdragsgiver. Det som meldes inn vil bli teknisk gjennomgått av NVE, som deretter oppdaterer den offentlige kartdatabasen. NVE foretar ingen faglig kontroll eller vurdering av det som meldes inn før det legges ut. Vi ønsker fortsatt å få inn naturfareutredninger bestilt før denne datoen. Geotekniske grunnundersøkelser skal leveres inn til NGU via NADAG. Informasjon finnes her: [Meld inn naturfareutredninger - NVE](#).

Kommunens ansvar

NVE minner om at det er kommunen som har ansvaret for at det blir tatt nødvendig hensyn til flom- og skredfare, overvann, vassdrag og energianlegg i arealplaner, byggetillatelser og dispensasjoner. Dette gjelder uavhengig av om NVE har gitt råd, uttalelse, eller innsigelse til saken.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Turid Bakken Pedersen
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:

UTSIRA KOMMUNE

Kopimottakere:

STATSFORVALTEREN I ROGALAND

Utsira kommune
Att:
Postboks 63
5547 UTSIRA

Fiskeridirektoratets svar på høring av detaljreguleringsplan for Kvalvik i Utsira kommune Laks i fjellhaller

Vi viser til deres brev datert 03.12.2024, og uttalelsesfrist 31.12.2024.

Fiskeridirektoratets rolle i planarbeid

Fiskeridirektoratet har som formål å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø. Vi skal medvirke i planlegging etter plan- og bygningsloven i kyst- og sjøområder når fiskeri- og akvakulturinteresser, inkludert marint miljø og biologisk mangfold som er viktig for næringene, blir berørt.

Fiskeridirektoratet uttalte seg til varsel om oppstart av planarbeidet i brev datert 14.08.2024. Vi viser også til vår deltakelse i planforum 10.04.2024, hvor reguleringsplanen var tema.

Vurdering av planforslaget

Som det også kommer frem av KU-en er Kvalvikvågen registrert som lokalt viktig kaste- og låssettingsplass. Det fiskes med snurpenot med lys på arter som sild, sei og makrell og det er registrert låssettingsplass ved Øygaardsholmen, vest i Kvalvikvågen. Etablering av kaianlegg vil sterkt forringe området verdi som låssettingsplass, og havneaktivitet antas å redusere Kvalvika sin egnethet for fiske med aktive redskap (snurpenot). Slik aktivitet kan, av den grunn, bli begrenset.

Videre kommer det frem av KU-en at tiltakshaver har, i samråd med blant annet Mattilsynet, vurdert at låssetting av villfisk ikke vil være tilrådelig så nær inntaksvannet da villfisk kan gi smitte til oppdrettsanlegget.

Delområdeavgrensning og verdisetting tar utgangspunkt i Kvalvikvågens verdi som låssettingsplass og fiskeplass med aktive fiskeredskap. Som følge av lokal bruk er området gitt middels verdi, i KU-en.

Vi vil påpeke at fisket erfaringsvis kan variere fra år til år med hensyn til hvor fisket foregår. En låssettingsplass som ikke har blitt brukt på noen år, kan som følge av endringer i vandringsmønsteret til fisken bli aktuelle for bruk igjen. Fiskeridirektoratet vurderer det som beklagelig at planforslaget rammer fiskeriinteressene i området, men som følge av mangel

på registrert bruk av låssettingsplassen og (kun) lokal verdi, vil ikke Fiskeridirektoratet fremme innsigelse til planforslaget.

Foruten låssettingsplassen vurderer Fiskeridirektoratet at planforslaget med bestemmelser ikke vil ha vesentlig negative innvirkninger overfor fiskeriinteressene.

Vi tar med at vi ved en eventuell søknad etter forurensningsloven sannsynligvis vil ha innvendinger til anleggsarbeid som medfører partikkelspredning og støy i gyteperioden.

Om videre planprosess

Ved videre kontakt i saken, vær vennlig å vise til vårt saksnummer 23/9806 og benytte e-post-adressen postmottak@fiskeridir.no.

Med hilsen

Tom Hansen
seksjonssjef

Erling Johan Johansen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Utsira kommune

Postboks 63

5547

UTSIRA

Kopi til:

Kystverket

Postboks 1502

6025

ÅLESUND

Mattilsynet

Felles Postmottak

2381

BRUMUNDDAL

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130

4001

STAVANGER

Statsforvaltaren i Rogaland

Postboks 59

4001

STAVANGER

Sør-Norges Fiskarlag

Sentrum

Postboks 936

6001

ÅLESUND

Statens vegvesen

UTSIRA KOMMUNE

Postboks 63

5547 UTSIRA

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Anna Synnøve Hvass / 46788870

Vår referanse:
23/128978-4

Deres referanse:

Vår dato:
31.01.2025

Uttalelse – Detaljregulering for fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen, R12–Utsira kommune

Vi viser til høring med forslag til detaljregulering for fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen i Utsira kommune. Vi viser også til epost, datert 22.01.2024, med bekreftelse på utsatt frist til 31.01.2024.

Saken gjelder

Hensikten med planforslaget er å legge til rette for etablering av landbasert oppdrettsanlegg for laks i fjellhaller i Kvalvikvågen på Utsira med tilhørende inntakstunneler for sjøvann og tunneler for utslipp. For å få til dette trengs også kaianlegg, et næringsområde med bygg og en tilkomstveg.

Statens vegvesens rolle i planleggingen

Statens vegvesen har ansvar for at føringer i Nasjonal transportplan (NTP), Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, vegnormalene og andre nasjonale og regionale arealpolitiske føringer blir ivaretatt i planleggingen.

Vi skal bidra til å følge opp FNs-bærekraftsmål rettet mot transportsektoren gjennom oppfølgingen av NTP-målene, hvor hovedmålet er et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050. Under er det fem likestilte delmål;

- Enklere reisehverdag og økt konkurransevne for næringslivet
- Bidra til oppfyllelse av Norges klima- og miljømål
- Nullvisjon for drepte og hardt skadde i trafikken
- Effektiv bruk av ny teknologi
- Mer for pengene

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Rennesøygata 16
5537 HAUGESUND

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Vi uttaler oss som forvalter av riksveg på vegne av staten, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Vårt sektoransvar for vegnettet betyr at vi har et overordnet ansvar for at trafiksikkerhet, framkommelighet, universell utforming, klima og miljøhensyn, samt at helhetlig bypolitikk ivaretas i alle planforslag som berører samferdsel. Gjennom vårt sektoransvar skal vi bidra til samarbeid mellom aktuelle myndigheter, næringsliv og innbyggerne med mål om en bærekraftig utvikling.

Vår rolle i denne saken er som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor trafiksikkerhet og vegtransport.

Våre merknader til planforslaget

Adkomstveg

Hovedadkomst for leveranse av fôr og utstyr vil være via havnen, det er likevel behov for en adkomstveg av beredskapshensyn, samt for leveranse hvor det ikke er mulig å komme til via havnen, på grunn av værforholdene. Ifølge planbeskrivelsen er adkomstvegen dimensjonert for semitrailer og følger dimensjoneringsklasse V3 Skogsbilveg. Veggen er i varierende bredde på strekningen med en minste bredde på 3,5 meter. Det er ikke planlagt møteplasser og veggen har stor stigning opp mot 12 % på det meste. Denne stigningen er beskrevet som akseptabel i planbeskrivelsen da det kun vil være last på semitraileren ved levering av utstyr og fôr i nedoverbakke. C-tegning og skisser viser derimot at adkomstvegen vil ha stigning 10 % når semitrailer kjører med lasten. Etter det vi kan se er adkomstvegen stort sett i tråd med minstekravene i V3 Skogsbilveg. Vi stiller derimot spørsmål ved at en har valgt å benytte landbruksbilveg ved dimensjonering av adkomstvegen. Dette vil være eneste adkomstveg til et stort næringsområde og arbeidsplass. Statens vegvesens håndbøker bør derfor legges til grunn ved dimensjonering av adkomstvegen.

I henhold til normal for landbruksveger er veiklasse 3 «*standarden for skogsbilveier, gards- og seterveier med moderat til lavt trafikkgrunnlag. Veien skal kunne trafikkeres med lass hele året med begrensninger i teleløsningsperioden og i perioder med spesielt mye nedbør.*» I planbeskrivelsen står det at veggen blir brukt kun dersom en ikke kan få levering via havnen på grunn av værforholdene. Uavhengig av om veggen skal benyttes for levering av varer og utstyr, vil den bli brukt ved utrykning, samt som adkomst for ansatte.

Planforslaget legger opp til at ansatte skal komme via gange, sykkel og felles minibuss. Utsira kommune ønsker å prioritere gange og sykkel på øyen, dette er svært positivt og i tråd med overordna føringer. Det er positivt at planforslaget viderefører denne prioriteringen og har som mål om å benytte disse reisemidlene. Vi stiller derimot spørsmål ved utformingen av adkomstvegen. Etter vår vurdering er denne ikke tilrettelagt for gående og syklende. En landbruksveg er forbeholdt sporadisk bruk ved uttak av f.eks. tømmer i begrensede perioder. Selv om transporten med semitrailer vil være svært begrenset er det viktig at en sikrer en trafiksikker tilkomst for de ansatte som benytter denne til/fra arbeid. Dersom en ønsker at ansatte skal benytte transportmiddel som sykkel og gange må forholdene også tilrettelegges for dette. Vi forstår at en vil minimere terrenginngrep, men det

er likevel viktig at en sikrer trafikkikkerheten for brukere og tilrettelegger for myke trafikanter.

Vegutforming

Ved profil ca. 320 går vegen i en krapp kurve ($R=15$) samtidig som vegen har et høybrekk. Denne kombinasjonen gir dårlig sikt og er noe en bør unngå for å sikre trafikkikkerheten for brukerne. Her vil også turveien til Vikingløypa krysse adkomstvegen, og det er viktig å sikre god sikt.

Vi kan ikke se av plandokumentene at det er vurdert behov for sikring av sideterrenget. Hensikten med trafikkikkert sideterrenget er å minimere skadeomfanget på mennesker og materiell dersom en utforkjøring skal skje. Dersom det ikke er mulig å oppnå nødvendig sikkerhetsnivå jf. kapittel 3.2 i håndbok N101 skal vegsikringsutstyr benyttes.

I henhold til håndbok N100 skal det etableres møteplasser på en-feltsveger med 4 meter bredde.

Kommunedirektøren foreslår å legge til følgende bestemmelse:

Tilkomstveien til industrianlegget skal ha en minimum veibredde på 4 meter for å sikre trygg og uhindret passasje av biler, brannbiler og annet redningsutstyr.

Det skal etableres minimum tre møteplasser langs tilkomstveien, hver med tilstrekkelig bredde for at kjøretøyer kan passere hverandre.

Veien skal anlegges på en slik måte at den oppfyller krav til sikkerhet og fremkommelighet for utrykningskjøretøy til enhver tid.

Vi viser til overnevnt vurdering og støtter kommunedirektørens forslag til bestemmelse. Uavhengig av om det vil være transport med semitrailer så skal adkomstvegen benyttes for transport av ansatte i minibuss, i tillegg er det ønskelig at ansatte går eller sykler til jobb. Det er derfor viktig at en tilrettelegger for en adkomstveg som sikrer trafikkikkerheten til de ansatte. Vi stiller spørsmål ved valg av dimensjoneringsklasse skogsbilveg og har **planfaglig råd** om at Statens vegvesens håndbøker benyttes ved dimensjonering av vegen. Bredden på vegen, rom for møteplasser og areal for nødvendig breddeutvidelser, rekkverk mm. bør også sikres i plankartet for å sikre tilstrekkelig areal. I henhold til [håndbok N100 krav 2.7-2](#) skal adkomst til næringsområder ha stigning på maksimalt 6 %. Da det skal tilrettelegges for at mange går og sykler til arbeid anbefaler vi å ha maks stigning på 5 %.

Som en minimumsløsning anbefaler vi at en ivaretar kravene til skogsbilvegklassen V3 i tråd med normalen for landbruksveier. I horisontalkurver skal stigningen med radius 15 meter ikke overstige 4 % med lass og 7 % uten lass. Vegen er på denne strekningen vist med stigning 10 %.

Eksisterende veinett

Konsekvenser for offentlig veg er vurdert i konsekvensutredningen. Her står det:

Vi anser ikke at veinettet på Utsira egner seg for tung transport, grunnet trange veier og manglede fortau langs det offentlige veinettet. Det legges derfor ikke opp til at det regelmessig vil bli transportert tyngre utstyrsressurser med fergen eller på offentlig vei verken under anleggs- eller driftsfase, det kan imidlertid tenkes at enkelte spesialleveranser vil måtte skje av slik tung transport.

Det er ikke foretatt andre vurderinger av trafiksikkerheten til eksisterende vegnett på Utsira. En legger til grunn at det vil være minimalt behov for tungtransport til anlegget og at det med den begrunnelse ikke er behov for tiltak på eksisterende vegnett. Likevel kan det oppstå et behov i spesielle anledninger, samtidig skal ansatte fraktes med minibuss til/fra arbeid.

Vi viser til Rogaland fylkeskommunes uttalelse til planforslaget og støtter deres vurdering angående samferdsel. Eksisterende vegnett på Utsira er ikke forbeholdt transport av tyngre kjøretøy og vi har **planfaglig råd** om å vurdere tiltak på eksisterende vegnett for å sikre trafiksikkerheten og framkommelighet for trafikantene.

Parkering

På kommunens nettside står det at det er begrenset med parkeringsmuligheter i kommunen. Det er forventet mellom 6 - 12 bussturer mellom ferjekai og anlegget fordelt på 3-6 busser i driftsfasen. Vi kan ikke se at det er vurdert hvordan den økte trafikken vil påvirke logistikken på ferjekaien ved transport med bussene. Ferjekaien har svært begrenset med parkeringsplasser og areal hvor bussene kan stå. Vi har **planfaglig råd** om at parkeringsforholdene ved ferjekaien vurderes, samtidig forutsetter vi at trafiksikkerheten ivaretas ved henting og levering på ferjekaien.

Tursti

Dagens tursti, Vikingløypa, vil gå langs adkomstvegen og det vil være viktig å sikre turstien og trafiksikkerheten for brukere av denne. Plankart med bestemmelser sikrer område for fysisk tilkobling mellom turvei, Vikingløypa, og veggen, f_SV3 i bestemmelsesområde #7. Planforslaget sikrer ellers ingen bevaring av turstien. Kommunedirektøren kommer med forslag til bestemmelse som sikrer turstien bedre:

"Det skal sikres bevaring av eksisterende turstier innenfor planområdet, herunder Vikingløypa. Vikingløypa skal opprettholdes i sin nåværende trasé og funksjon, og eventuelle nødvendige tiltak for å sikre kontinuitet og sammenheng i stinettet skal gjennomføres. Inngrep som medfører forringelse eller avvikling av stien tillates ikke."

Vi støtter kommunedirektørens forslag og har **planfaglig råd** om at turstien sikres bedre i planforslaget. Turstien bør også reguleres i plankartet. Som nevnt i tidligere i uttalelsen er det viktig at en sikrer god sikt mot området hvor turstien krysser/går inn på adkomstvegen.

Vi forutsetter videre at det lages en plan på hvordan trafiksikkerheten og turstien sikres også i anleggsfasen.

Annet

Avkjørsler til naust og boligene er vist med avkjørselspil. Vi har *planfaglig råd* om å regulere siktsoner i avkjørslene i tråd med håndbok N100 krav 4.1.4.2-1.

Transport vest – transportforvaltning 2
Med hilsen

Tonje K. Doolan
Seksjonsleder

Anna Synnøve Hvass
Planforvalter

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
ROGALAND FYLKESKOMMUNE, Postboks 130 Sentrum, 4001 STAVANGER
Statforvalteren i Rogaland, Postboks 59, 4001 STAVANGER

Fra: [Rune Kvalvik](#)
Til: [Utsira kommune](#)
Kopi: [runekvalvik](#); [elsetori@icloud.com](#)
Emne: Vs: Merknader til forslag til detaljreguleringsplan, for sjø/landbasert oppdrettsanlegg i Kvalvikvågen.
Dato: tirsdag 14. januar 2025 20:59:06

Til: Rune Kvalvik <runekvalvik@me.com>; rune.kvalvik@outlook.com
<rune.kvalvik@outlook.com>

Emne: FW: Merknader til forslag til detaljreguleringsplan, for sjø/landbasert oppdrettsanlegg i Kvalvikvågen.

Merknader til forslag til detaljreguleringsplan, for sjø/landbasert oppdrettsanlegg i Kvalvikvågen.

- Basert på dokumentene som foreligger er det ikke gjennomført oppstartsmøte. Det er heller ikke mulig å se hvilke temaer som er diskutert i et slikt møte. Dette er en klar saksbehandlingsfeil, og planen oppfyller dermed ikke kravene i plan -og bygningsloven og forvaltningsloven. Av dokumentene er det heller ikke mulig å se om Formannskapet har fattet en prinsipp uttalelse for at planarbeidet kan starte opp. Det er Formannskapet som har delegert myndighet til å forvalte plan-og bygningsloven i Utsira Kommune. Planforslaget er i strid med overordnet plan og Formannskapet i Utsira kommune skal dermed fatte vedtak på at planarbeidet kan starte opp. Om dette ikke foreligger er det saksbehandlingsfeil.
- Kai: Hus har en høyde på 15 m. I tillegg kommer avstand fra sjø opptil hus på 4-5 m. Dvs, at bygg vil stikke opp ca 20 m i terrenget, noe som vil dominere og være ødeleggende for naturen i Kvalvikvågen.
- Når man snevrer inn innløp i Kvalvikvågen med store bygg og kaier, vil det ved dårlig vær og høye bølger føre til endringer på sjøen og hvor den slår seg av. Pr i dag slår den seg av der hvor kaien er tenkt bygd. Det er ikke utredet hvordan dette vil endre seg med store utbygginger. Vil dette føre til at bølger/sjø vil treffe sjøhus/naust inne i vågen ?
- Dumping av steinmasse ; Vil det bli dumpet i stein og støvmasser i Kvalvikvågen slik at dette fører til endringer i den marine faunaen ?

I tillegg er det krav til sjekke hvilken steinkvalitet man tar ut. (Dvs må ta prøver av steinmassene for å sikre at man kan dumpe dette eller at det er krav til å sendes på deponi)

- Støv i anleggsfasen; Vi har villsauer som beiter på Kvalviksletta ned mot sjøhus/ naust. I tillegg brukes også områder i Slettedalen til utbeite. På sommerstid er de på beite i Vestramarka. Det mangler risikovurdering med tanke på kvaliteten til gress når det blir utsatt for mye støv i forbindelse med boring av tunneller mm. Pr i dag slås gresset fra Kvalvikgården ned til Kvalvikvågen om sommeren, når villsauen er i Vestramarka og

rundballer etableres . Dette er da vinterfor når sauene er inne i fjøset om vinteren. Vil kvaliteten på foret være så dårlig at vi ikke kan fortsette med dette ? Blir vi kompensert dersom vi må kjøpe høyballer til vinterfor ? Blir det begrensinger på hvilke områder som sauene kan gå på i Vestramarka både med tanke på støv når «viftehus/rømningsveger» skal skytes ut. Hvem tar på seg ansvaret for eventuell inngjerding i trygge og gode beiteområder ?

- Støy i anleggsfasen ; Antar at det vil være behov for strømgeneratorer i anleggsfasen. Hvor er disse tenkt å plasseres og hvor mye dB vil de produsere ? Hva med støy under skyting av fjellmasser ?
- Det er plassert 6 bygg på 30 m2 ute i Vestramarka som er viftehus/rømningsveg med støy på 60-80 desibel ut av tunellene . Dette ødelegger heile området der ute.
- Mangler beskrivelse av nødstrøm i driftsfasen og hvor denne plasseres og hva slags støy den vil produsere.
- Hvor mye drivstoff vil bli lagret for nødstrøm og midlertidig aggregat og hvilken beredskap har det dette eventuelt for utslipp til sjø
- Det er lagt fram at det vil bli brukt Semitrailer inn til anlegget. Hvilke konsekvenser får det på eksisterende vegtrasse på Utsira, og hvor mye må utbedres for at vegen skal tåle dette. Maks lengde på kjøretøy på Utsira veien er 12.4 m ifølge hjemmesidene til Vegvesenet.
- Drifting av sauer ut i Vestramarka, vil de fortsatt kunne flyttes inn der via Slåttedalen ? Eller må de transporteres med bil/ tilhenger til et annet trygt område ?
- Det må ikke være lagring av lakseslam/laks på kaien som fører til avrenning til sjø i Kvalvikvågen. Et anlegg på Karmøy ble stengt grunnet sjenerende lukt for naboer og barnehage i nærområdet.
- Det mangler planer / kart for hvor brakkeriggene skal plasseres på Utsira.
- Er Utsira kommune rigget for å ivareta beredskap for et anlegg i utbyggingsfasen og driftsfasen ?
- Demningen på Laugarvatnet, har den blitt testet/sjekket att den vil tåle rystelser fra sprenging i 3 år . Kan det være brukt salt vann i sementen til demningen når den ble bygget ca år 1962-69 slik at det har oppstått korrosjon på armeringsjern i betongen ? Sprengningen vil foregå i nedslagfeltet til drikke vannet.
Mangler et klart ansvarsforhold på hvem som har ansvaret for fortsatt drikkevann på Utsira og hva det innebære å spille hasard med vannet vårt. Det må være en nødløsning utabeidet her om noe skulle skje.

Mvh

Rune Kvalvik, Else Tori Sørgard

The information contained in this message may be CONFIDENTIAL and is intended for the addressee only. Any unauthorized use, dissemination of the information or copying of this message is prohibited. If you are not the addressee, please notify the sender immediately by return e-mail and delete this message.
Thank you

**Merknader til forslag til Detaljreguleringsplan, for sjø/landbasert oppdrettsanlegg i Kvalvikvågen.
Forslag til reguleringsplan følger ikke:**

Kommuneplanen for Utsira.
Plan - og bygningsloven.
Konsekvensanalyser mangler
Kulturminneloven- sikringssoner
Utsira Kommune Naturmangfold plan
Utsira Kommune Kulturmiljø og landskaps status, for nasjonal interesse.
Mangler avtaler for grunneiendommer.
Ros Analyser mangelfull
Hensyntatt Vikingløypa.
Nasjonalt regelverk for håndtering av fiskeslam.
Sikringssoner til drikkevann.
Håndtering av stormflo. Bølgehøyder.
Hekketid for fugl og gytetid for fisk.
Eksisterende naust og bebyggelse sin verdi er ikke hensyntatt.
Brannfarlig materialer er ikke satt krav til håndtering og forebygging.
Spregningsmasser - lagring er ikke vist med arealer.
Energiregnskap mangler.
Energiforbruk mangler.
Trafikk og støy, areal og parkering mangler.
Ny bebyggelse og eksisterende landskap er ikke visualisert. Terrengsnitt og landskapsnitt.
Forurensingsloven er ikke oppfulgt. Belysning og støy.
Veiadkomst mangler snitt og terrengprofiler.

Kommunedirektørens forslag til vedtak, hvor nødvendig utarbeidelse av et revidert planforslag og endringer bør følges opp.

Forslagsstiller viser til 10 %, av anlegget vil være synlig i dagen. Dette innbefatter en ny kailinje som utgjør 217 meter. Bygningsvolumet er 212 meter lang. Høyden er opp til 15 meter, høyde, hvor gulv areal i 1.etg er lagt til kote 5 meter. Det gir en total høyde på 20 meter.

Kvalvikvågen bygges ut med 124 meter. Kaibredde er 85 meter.
Avstand til eksisterende naust bebyggelse er 90 meter.

Anlegget tilrettelegges i Gnr 30 bnr 1, bnr 2, bnr 4 og bnr 8.
Disse eiendommene har båndlagte arealer som kulturminner, inneholder i alt 15 kulturminner, som ikke er hensyntatt. I tillegg er areal i sjø, båndlagt som kulturminne, ref Askeladden, Riksantikvarens verne/ frednings områder. Automatisk fredet med lov. Tuffer fra Folkevandringstid.

Landskapsrommet rundt øygarden ligger på kote 15 meter over havet. Dvs at bygningene som er 200 meter lange vil være synlig for dette arealet med 5 meter.

På bakgrunn av delvis utarbeidet konsekvensanalyse for landskap og bebyggelse, mangler målsatte illustrasjoner, med faktiske høyder og landskaps inngrep. Vedlagte perspektiver er misvisende og kan ikke dokumentere faktiske målsettinger.

Høringsdokumentene for denne reguleringsplanen, inneholder store mangler.
På bakgrunn av dette er grunnlaget og dokumentasjonen, svært mangelfull for et tiltak som vil gi Utsira kommune sine kulturmiljøer og landskap av nasjonal interesse, store vesentlige inngrep.

Kommunedirektørens forslag til vedtak, hvor planen sendes tilbake til foreslagstiller, og utarbeider nødvendig grunnlag, støttes.

Åse Kari Kvalvik.
Utsira den 12.januar 2025.

Høringsinnspill ang NMS i Kvalvik Utsira.

Vi er av den oppfatning at dette prosjektet i regi av NMS ikke bør godkjennes da det her er alt for mye som er veldig usikkert, spesielt hva dette vil ha av negative konsekvenser for Utsiras innbyggere, flora og fauna i på land og dyrelivet i havet.

1. Setningsskader på hus og hytter og annen bygningsmasse ved sprengning.
2. Fare for at Utsira mister drikkevannet pga sprengning.
3. Forurensning av sjø, luft, grunn av finstøv pga sprengning.
4. Tømming av Laugarvatnet når det må brukes enorme mengder vann ved boring i fjell.
5. Tungtransport på relativt dårlige veier på Utsira, vil veinettet tåle det?
6. Sikkerhet pga økt tungtransport på Utsira, tenker her spesielt på barn og eldre mennesker.
7. Kapasitet på rutebåten. Risikerer Utsiras innbygger å bli stående igjen pga økt transport av tunge kjøretøy og maskiner?
8. Hva hvis NMS går konkurs og Kvalvik er helt eller delvis rasert, blir vi her på Utsira da sittende igjen med svarte Per?
9. Blir det gitt garantier i forhold til vond lukt fra anlegget?

Med vennlig hilsen
Marianne og Lars T. Rebnord Eggum
Utsiravegen 23
5547 Utsira

Merknader til forslag til detaljregulering for fiskeoppdrett i fjellhaller i Kvalvikvågen.

Helt siden 1967 har forvaltningsloven slått fast at saker skal være så godt opplyst som mulig, før myndighetene treffer vedtak. Dette er ett tydelig prinsipp som vi forstår at kommunedirektøren på Utsira ønsker å følge opp, og derav forslag til vedtak om at planforslaget sendes i retur til forslagsstiller med helt pålagte og nødvendige endringer.

Det mangler varsel om planoppstart og dokumentasjon av planoppstartens formelle gjennomføring jfr. Plan og bygningsloven § 12-8. Ikke avholdt oppstartsmøte i tråd med lovens krav.

Mangelfullt planforslag jfr. Plan og bygningsloven § 17-4 vedr utbyggingsavtaler for å sikre forutsigbarhet og gjennomførbarhet. Dette gjelder spesielt drikkevannreservoar.

Planforslaget er mangelfullt blant annet vedr.: Drikkevannreservoar, ROS-analyse, utforming av bygg og materialvalg, tilkomstvei, eksisterende turnet, kulturminner, kulturminnefunn, hekkeområder, hekketid, fiskeslam, innlekkasjehåndtering etc.

Allikevel vedtok formannskapet å sende planforslaget ut på høring noe som neppe er i tråd med forvaltningsloven.

Både private og overordnede høringsinstanser vil få en krevende, ja kanskje umulig oppgave, å gi høringsinnspill til ett mangelfullt planforslag.

På bakgrunn av dette må vel vedtaket anses å ikke være i tråd med riktig saksbehandling? jfr. Forvaltningsloven. Det bes derfor om at vedtaket avklares iht. forvaltningsloven.

Totalt er det visst nok delt ut konsesjoner for 300.000 tonn oppdrett på land i Norge, men det er ønske om totalt 3,2 millioner tonn oppdrett på land. Det er meget kostbart med landanlegg, og flere av dagens aktører mangler finansiering for å komme i gang. Landbaserte anlegg har høye produksjonskostnader og de må ha meget høy produksjon for at det skal bli lønnsomt. Det er derfor stor usikkerhet om landbasert anlegg blir en suksess. Det finnes vist nok ikke landanlegg med kommersiell suksess i stor skala her til lands. Legg til at landanlegg krever enorme areal med derav brutale inngrep i naturen og er ekstremt energikrevende. Med dette som bakteppe, etter å ha lest planforslaget fra NMS så sitter man igjen med en usikkerhet som kan sammenliknes med «Batterifabrikken i Mo i Rana»!

At Norwegian Mountain Salmon nå kaller Utsira for næringsfiendtlig faller på sin egen urimelighet, og bare forsterker inntrykket om at dette selskapet ikke driftes på en profesjonell måte.

Administrasjonen på Utsira er pålagt å følge de lovpålagte lover og regler og dette må selskapet NMS innrette seg etter. Trusselen fra NMS om at nye forutsetninger umuliggjør en gjennomføring, oppsummerer vel planforslaget og selskapet til fulle. At de på ett så tidlig stadiet ikke har vilje eller evne til å følge nye bestemmelser som er i tråd med de lover og regler, vi alle andre må forholde oss til er bemerkelsesverdig.

Med hilsen

Tanja og Njål Kvalvik

Høring av Forslag til detaljregulering av fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen – R 12

Henviser til side 40 i planbeskrivelsen og stiller meg veldig kritisk til avstanden fra drikkevannskilden Laugarvatenet og de tunneller som er plassert i nærheten. Med nyhetene tilbake til 1997 om konsekvensene Romeriksporten har hatt på vannstand i forskjellige tjern og myrer i østmarka og de konsekvenser det har medført, så mener jeg det er galskap å «gamble» med drikkevannet og som muliggjør begrensning på slokkemiddelet til brannberedskapen vår.

Mvh

Håvard Nordvik

HHNordvik Eiendom AS

Fra: [Gunnar Hansen](#)
Til: [Utsira kommune](#)
Emne: Vedr. Høring / offentlig ettersyn – «Laks i fjellhaller» - Kvalvik ID: R12 - Detaljreguleringsplan
Dato: fredag 24. januar 2025 07:07:51

Vi har følgende kommentarer til ovennevnte høring:

1)

Det registreres at planlagt vei på 31/1 ikke er inntegnet slik som eiere av 31/1 har foreslått for NMS AS. Veien må legges på flaten helt inn til overgangen mellom dyrka mark og skråningen mot øst slik at mest mulig av dyrka innmark på 31/1 blir bevart.

Eiere av 31/1 vil være behjelpelige med å vise hvor veien må anlegges og slik at den er i henhold til Opsjonsavtale mellom 31/1 og NMS.

Det er blant annet flere vannledninger som krysser områdene (flatt område) samt eksisterende septiktanker som ligger i planlagt veitrase.

2)Vi viser til kartet på side 48 i Konsekvensutredningen samt eksisterende kommuneplan. Kommuneplanen viser at den ca 180 meter nordlige delen av 31/1 skal være LNF område med spredt boligbygging. Vi ber om at Konsekvensutredningen endres til å være LNF område med spredt boligbygging langs de første 180 meterne av den planlagte nye veitraseen på østsiden av vår eiendom 31/1. Og ikke som vist på side 48 i Konsekvensutredningen hvor alt er definert som LNF område.

I tillegg gjøres oppmerksom på at 31/1 eier 3 stk sjøhustomter nede i Kvalvikvågen som pt ikke er oppmålt som egne tomter, men er vist på eldre tilgjengelig dokumentasjon. Se Utskiftningsforretning inn- og utmark til gården Kvalvik, gnr 31 i Utsira herred fra 6. juli 1937.

Vi ber derfor om at hele området nederst i Kvalvikvågen defineres som naustområde, og ikke bare de tomtene som allerede er bebygde.

3)Det er pt. ikke planlagt/vist noen form for bølgebryter foran kaien mot syd i det foreliggende planforslaget.

Det er imidlertid kommentert i utredningen at en mer detaljert bølgeanalyse skal utføres i neste fase som da forhåpentligvis vil kunne bekrefte at eksisterende planforslag vil gi nødvendig beskyttelse av kai samt bygninger på kaien ved orkan/storm fra sydlige retninger.

Det stilles også spørsmål om den detaljerte bølge analysen vil inkludere reflekterende bølger inne i vågen som følge av plassering og utforming

av planlagt kaianlegg?

Mvh

På vegne av grunneiere 31/1
Gunnar Hansen

Fra: [danielle de vreeze](#)
Til: [Utsira kommune](#)
Emne: Høringsinnspill: Høring av Forslag til detaljregulering av fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen - arealplan-ID: R12
Dato: fredag 24. januar 2025 12:39:57
Vedlegg: [Havhage Kvalvikvågen Utsira - Daniella de Vreeze - 7 juni 2021.pdf](#)
[Utsira fram til år 2000 historien om et øvsamfunn - sild hummer kvalvik.pdf](#)

Høringsinnspill: Høring av Forslag til detaljregulering av fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen - arealplan-ID: R12

Utsira, 24. januar 2025

Fra: Daniella de Vreeze
5547 Utsira

Til: Utsira Kommune
post@utsira.kommune.no

På formannskapsmøte d.d. 18-11-2024 stemte jeg for kommunens direktørens forslag til vedtak/innstilling, og ikke for Utsira Listes forslag til vedtak.

Kommune direktørens forslag var: 'Planforslaget sendes tilbake til forslagsstiller for utarbeidelse av et revidert planforslag, med de nødvendige endringer som pålegges av kommunedirektøren'. Jeg er enige i mange av de punktene som ble nevnt i forslaget. Blant annet: Tilkomstvei, tur nettet, forebygging skade kulturminner, kulturmiljø, hekkeområder, håndtering slam, terrengbehandling og vegetasjon, håndtering av overvann, estetisk utforming av bygg og anlegg, trafikkanalyse, massehåndteringsplan, energibehov- og forsyning, samfunnsmessige og økonomiske konsekvenser, drikkevannsforsyning, kulturarv, sjøkabler, marine naturtyper, støy-støv, landskapsbildet, friluftsliv, naturressurser, naturmangfold, drikkevannsforsyning, og mye mer.

I tillegg til overnevnte punkter har jeg følgende høringsinnspill:

- Bølgeanalyse. Mange her ute og på fastlandet sir at analysen ikke stemmer. Beregninger går ut fra det som er standard 'signifikant bølgehøyde'. Standarden tar ikke med i kalkuleringen ekstrembølgene. Derfor ber jeg om en utredning av oseanografer som kjenner til kreftene i havet mer grunnleggende.
- Planen mangler kartlegging om artene/biodiversitet/status av fagfolk/biologer i alle berørte områder på land og i hav (inkl. inntaks- og utslippsområder): dyreliv i havet, tang og tare, og alle flora og fauna på land.
- Planen mangler informasjon om konsekvensene for leveforholdene for dyreliv i havet og tang & tare, både i Kvalvikvågen og ved inntaks- og utslippspunkter.

Hvordan de blir påvirket av:

- Støy og støv i byggefasen og driftsfasen
  - Utslipp av giftige stoffer fra både bunnstoff og maskineri som økt skipstrafikk kan føre til
  - Forandringer i strøm- og bølgemønstre
  - Fiskelarver med luftblærer ved utslippspunktet kan bli påvirket av temperaturforskjellen mellom utslippsvannet og havets temperatur
-
- Planen mangler også konkrete miljøoppfølgingsplaner for forandringer i leveforholdene for alt liv.

- Planer mangler en vedlikeholdsplan for vanninntakspunkten. Hvordan blir begroing ved inntakspunkten forhindret? Begroing fører til redusert vanntilgang.
- Planen mangler utredning konsekvensene for yrkesfiskere og fritidsfiskere.
- Ingen utredning om hvordan hummerens bestander (rød listet), og annen rødlistete og truende arter blir påvirket av anlegget både i Kvalvikvågen og ved utslippspunkten. Samt konkrete oppfølgingsplaner.
- Matsikkerhet. I utredningen ble ikke tatt med at øyas 'blåe åkeren' Kvalvikvågen har vært, og kan være en viktig del av øyas matsikkerhet for både mennesker og husdyr. Hovedgrunnene hvorfor: biodiversiteten, vannkvaliteten, fangstmuligheter uten båt, og tilgjengeligheten. Mer informasjon i bilagene: 'Havhage Kvalvikvågen' og 'Utsira fram til året 2000'.
- Mangler co/2 klimagass kalkyler og co2 regnskap
- Mangler utredning om konsekvensene for framtidige generasjoner, Siras barn sine barnebarn. De får i arv en øy med irreversible naturskader på land og i hav.
- Ny kvalitetssikret konsekvensutredning for lokal samfunnet.
- Hele konsekvensutredningen må blir kvalitetssikret av en upartidig byrå/instans

Konklusjonen min er at planen er alt for stort for øya, og derfor ikke kommer til å fungere.

Med vennlig hilsen,
 Daniella de Vreeze
 Utsiravegen 90
 Utsira

Bilag:
 - Havhage Kvalvikvågen
 - Tekst om Kvalvikvågen i Utsira fram til året 2000

Fra: geirhelge@yahoo.no
Til: [Utsira kommune](#)
Emne: Høringsuttalelse kvalvikvågen, NMS
Dato: fredag 24. januar 2025 13:45:37

Hei

Ønsker å la meg høre vedrørende NMS sine planer om fiskeoppdrett i fjellhaller i Kvalvikvågen.

Tar utgangspunkt i Kommunedirektørens forslag til vedtak i formannskapsmøte 18.nov 2024. F-81/24.
Gjengir ikke al tekst her men utredning av saken er grundig og punktene som er nevnt må utredes iht saksframlegg.

Store inngrep i naturen som politisk ledelse valgte å hoppe over å mene noe om.
Kan bli en katastrofe for Utsira kommune og innbyggerne om ikke dette utredes skikkelig og ansvar for utbygging blir plassert der det hører hjemme.

Mvh

Geir Helge Rasmussen

Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12 Høring innspill til NMS reguleringsplan for landbasert lakseoppdrett på Utsira

Direkte påvirkning til anleggets nærmestes nabo, helårsbolig, eiendom 1151/31/37 fra tiltenkt næringsvirksomhet.

1. Steinstøv problematikk fra utvinning/sprenging av tunellene.
Påtenkt arbeide må utføres iht. støv retningslinjer T-1520 for bygg og anleggsfasen. Støy eksponering i anlegg fase og drift fase må være innenfor de normer som er beskrevet i Støy retningslinjer T-1442 for bygg og anleggs virksomhet.

Eksponering av steinstøv er helsefarlig, og er av arbeidstilsynet høyt vektlagt i tunnel prosjekter. Eksponering av stein støv i forbindelse med utdriving av tunnelene og håndtering/ transport av utvunnet steinmasse, 1,4mill. m³ må utredes bedre. Det er store mengder stein som må bort transporteres med anleggs lastebiler etter hvert som sprengt tunnel masse må transporteres ut fra tunnelene til oppsamlings område, får deretter lastes over på skip og bort transporteres. Dette arbeide vil medføre høyt støy nivå og generering av steinstøv.

Utsiras vei nett er ikke dimensjonert for tunge anleggsmaskiner til tunnel utdriving og bort kjøring av steinmasse. All steinmasse må derfor lastes om bord i skip ved kai anlegg i Kvalvik Vågen. Konsekvens utredning er uklar på hvor ferdigstilling av kai anlegget inngår i tids / fremdrift planen for tunnel utvinning. Kai-anlegget i Kvalvik vågen er en forutsetning for utskipping av utvunnet steinmasse.

Vær eiendom vil være spesielt utsatt for støy og steinstøv i anleggsfasene der tunnelene sprenges ut, og steinmasse skipes ut. Dette arbeide er planlagt i to faser, første fase 14 måneder med en etterfølgende fase på 12 måneder for montering av utstyr og testing. Deretter fra måned 31, utsprenging av de siste produksjonshall er over en periode på 10-12 måneder.

Dette vil medføre en forringelse av bo-kvalitet, å ha denne massive utvinning av tunneler som nærmeste nabo.

Støy og stein støv eksponering kan vise seg å bli av et slikt omfang, at alternativ bolig må brukes i de 14+12 måneder dette tunnel arbeide skal pågå.

Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12 har mangelfull / utilstrekkelig informasjon om direkte konsekvens, miljøbelastning til nærområdene og berørte naboer. Ekspertise på tunnel arbeider og støy/støv problematikk finnes fra store tunnel prosjekter, ferdig stilte og pågående prosjekter i Norge. Denne ekspertise, erfaringsdata må brukes for å konkretisere direkte effekt til omgivelsene fra det planlagte arbeidsomfang med utvinning av fjellhallene/ tunnelene.

2. **Anleggs fasen er den klart mest belastende fase for oss som nabo**, men etter ferdigstillelsen av anlegget vil også helårsdrift av NMS anlegg vil ha stor innvirkning på hverdagen der en går fra ingen støy, bare naturlig vind naturskapt lyd, til industrielt anlegg med konstant jevn støy fra vifter, pumper og prosess utstyr.

Det er også meget sannsynlig at det vil bli lukt problematikk ved behandling av slam fra produksjonen.

Den totale støybelastning ved anlegget i drift og slam behandling / lukt problemer må utredes / beregnes og legges ved i Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12

3. Vår eiendoms verdi vil sannsynligvis også forringes da en vil få en storskala produksjons anlegg med dertil følgende støy og lukt plager som nærmeste nabo. Den bo og trivsel kvalitet som vår eiendom har for oss vil ikke bli den samme hvis dette storskala lakseproduksjonsanlegg realiseres.
4. Som nærmeste nabo til dette gigant prosjekt, ville det vært naturlig at NMS tok kontakt med oss informerte om prosjektets omfang og den påvirkning prosjektet vil medføre for oss. Det er frem til i dag, ikke blitt avhold informasjons møte mellom NMS og oss som nærmeste nabo.
5. Slik som dette prosjektet er fremstilt, med de store negative konsekvenser direkte for oss, men også for hele øyas befolkning lukt fra slam behandling ved anlegg i drift og støy i anleggsfasen, er vårt standpunkt at vi stiller oss svært kritiske til at det beskrevne prosjekt i Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12 for etablering av lakseproduksjon i fjellhaller, realiseres.

Generelle kommentarer / innspill til planbeskrivelse med konsekvensutredning.

1. Vann bassenget for drikkevann til øyas befolkning. Utvinning av tunellene kan medføre lekkasjer fra dam anlegg. Det må utarbeides en plan for å sikre øyas vann tilførsel hvis lekkasjer oppstår. Denne problematikk er nevnt i ROS analyse side 89 i Norconsult rapport men er mangelfull med tanke på tiltak hvis den massive sprenging av tunnelene får direkte konsekvenser, lekkasje fra vann dam anlegg, øyas eneste vannforsyning.
2. Anleggets fersk vanns behov for utvinning av driftstunnellene og vannforbruk ved full drift produksjon av laks må kalkuleres. Det må planlegges for alternativ vann forsyning av utbygger i anlegg fasen. Videre, i drift fasen, avklare om Utsiras fersk vann forsyning er tilstrekkelig (med god margin) for forventet beregnet ferskt vann forbruk til lakseoppdretts anlegget.

3. Arbeidsplasser. Det er i planbeskrivelse skissert 80 arbeidsplasser i anleggsfasen og 50 til 60 ansatte i drift. **I store prosjekter i utkant kommuner er lovnader om arbeidsplasser en viktig faktor som brukes aktivt som argument for etablering av ny virksomhet. Dette tall må kvalitets sikres slik at det som oppgis i planbeskrivelse også blir det endelige antall ansatte. Denne påtenkte laks produksjon vil kreve ansatte innenfor mange fag felt. Utreder må presentere et mer eksakt estimat av nødvendig ekspertise til å drifte anlegget for å kvalitet sikre at oppgitt antall arbeidsplasser er reelt og ikke bare et omtrentlig estimat for lettere å få politisk aksept for prosjektet.**

4. Innstilling fra kommunedirektør til formannskapet, var at forelagt Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12, var mangelfull og derfor anbefalt returnert til NMD for utredning av påpekte elementer.
Kommunedirektørs innstilling ble allikevel ikke tatt til følge da formannskapet votering endte med flertall for å sende Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12, ut til høring på tross av de påpekte mangler.
Dette er meget uheldig, da et slikt stort prosjekt med store konsekvenser for samfunn og miljø ikke utredes grundig før det sendes ut på høring. Derfor er det i hørings fasen viktig å påpeke disse mangler.

5. Energi behov for å sikre oppgitt vanngjennomstrømning på 2144m³/min (veldig høy strømningsrate)
 $128.640\text{m}^3/\text{time} = 3.087.360\text{m}^3/\text{døgn}$. Det er beregnet 13MW bare til sirkulasjon av sjøvann. I tillegg kommer alle andre forbrukere, vifter, belysning, slam behandlings anlegg, kontorbygg etc. totalt 22MW ved full produksjon. Ny kabel må legges fra fastlandet. Oppgradering, tilrettelegging av øyas elektriske kraft linjesystem for å levere denne energi mengde, 22MW må beskrives, avklares og planlegges med kraft leverandør. **Dette er ikke beskrevet i planprogram.**
Det må klarlegges hvor sårbart anlegget er ved strømstans, stop av vann gjennomstrømming.

6. Hvis ikke kontinuerlig energi leveranser kan garanteres, må en planlegge for strøm aggregater. 22MW strøm levert av generator sett, motor drevet, vil kreve et enormt stort, trolig flere diesel generatorer. En slik installasjon vil kreve et stort teknisk bygg og drivstoff tank anlegg. **Dette er ikke spesifisert i planprogram.** De plan tegninger av kai anlegg og bygninger vil ikke fremstå slik som på forelagte plantegninger, Dette fordi teknisk bygg for store diesel generatorer ikke er medtatt. Videre, all bygningsmasse, for-lager tanker og slam behandlingsanleggs må fremstilles på plan tegninger slik det vil se ut ferdig oppsatt.

7. Sjø vann Pumper installasjon for å levere beregnet volumstrøm til oppdrettsanlegg er ikke beskrevet i planbeskrivelse. **Hvor skal disse store pumper installeres. Hva er støynivå for kontinuerlig drift av disse sirkulasjons pumpene.**

8. Arrangement for inntaks tunnel av sjøvann på havbunn til produksjonshallene må være tillaget/sikret for maksimalt vann mengde til enhver tid igjennom inntakstunnel.
9. Utslipp tunnel til Helganes. Maksimal vanngjennomstrømning må opprettholdes selv om avløpsvann skal filtreres i trommel / disk filter pakker 30-80my. Det må fremlegges en detaljert teknisk beskrivelse av hvordan dette gjøres. Det er en meget stor volumstrøm vann 2144m³/time og hvis hele denne volumstrøm skal gå igjennom filter pakker med finhetsgrad 30-80my, så vil filtrene tettes meget raskt og det vil bli en stor utfordring å opprettholde god filtrering. Hvordan er dette tenkt løst teknisk for at Konstant volumstrøm av sjøvann, som er produksjon kritisk, opprettholdes.
Utredning av tenkt filtrering arrangement løsning må utarbeides og legges til reguleringsplan.
10. Utslipp til sjø etter filtrering av utslipp vann til sjø er oppgitt til:
- STS (Suspendert tørrstoff) 3574 tonn/år
  - TOC (Total Organisk Karbon) 2761 tonn/år
  - TN (Total Nitrogen) 1206 tonn/år
  - TP (Total Fosfor) 203 tonn/år
11. **Vil de oppgitte mengder være konstante ved full produksjon, eller vil det være avhengig av kvaliteten av filtrerings prosessen. Vil dette kvantum øke hvis filtrering prosess ikke fungerer optimalt. I så fall, vil miljø påvirkning, utslipp av avfall til sjø via utslipp tunnel øke.**
12. Behandling av slam fra produksjons hallene. Total produksjon pr. år er 26.000 tonn. Biomasse med fisk i anlegget er 13.000 tonn. Avfall fra uspist for og fiskens avføring er et problem avfallsprodukt. Planbeskrivelse har utilstrekkelig beskrivelse av hvordan dette er tenkt løst.
Plan for håndtering av slam /restprodukt i produksjons tanker for laks i tunellene må beskrives. Dette avfall vil kunne føre til luktproblemer for hele øya, hvis ikke gode løsninger er på plass for håndtering av slam. Hva er kalkulert årlig mengde avfallsprodukt. Hvordan skal dette behandles, eventuelt skipes bort fra Utsira. I Norconsult planbeskrivelse, side 106 henvises det til planer om å bruke pyrolyse teknologi levert av Norwegian Green Tech. Dette slam omdannes til biokull. Da lukt fra fiskeslam kan bli et stort problem, må det utarbeides en detaljert plan og beskrivelse av valgt teknisk løsning for håndtering av dette avfallsprodukt.
Planbeskrivelse med konsekvensutredning, Plan ID R12 har veldig mangelfull informasjon om hvordan dette problem skal løses.
13. CO₂ utslipp fra produksjonen til sjø fra fiskens respirasjon er beregnet til 8213 tonn/år opp til maksimalt 12687 tonn/år. Dette er ikke CO₂ fra fossil forbrenning, men CO₂ fra respirasjon fra laks til sjø. Dette inngår da i naturens naturlige CO₂ regnskap. Allikevel, dette er betydelig større tilført mengde CO₂ enn

dagens utslipp fra Utsira fergen som er 4000tonn CO2/år. Staten pålegger nå null utslipp ferjer på ferje anbud fra og med 2025.

14. Det er beskrevet beregnet timer ved kai i Kvalvik vågen for leveranser av for, smolt, avhenting av fisk etc. er ca. 700 timer = 1 måned total hvert år.

Det må planlegges for land-strøm for skip som ankommer som er tilstrekkelig for å dekke skipets energi behov ved alle operasjoner ved kai.

15. Molo i Kvalvik vågen for tiltenkt kai. Planbeskrivelse konkluderer ikke her angående om molo skal opparbeides eller ikke. Planbeskrivelse må inkludere opparbeidelse av kai for å sikre gode forhold ved kaianlegg.

16. Det er planlagt 6 luftkanaler/ rømningsveger fra produksjons tunnelene. Hva vil bli natur inngrep fra disse utover de synlige bygg for hver enhet. Vifte støy etc.

17. Ventilasjons vifter for produksjonshaller, hva er forventet, kalkulert støynivå fra anleggets totale ventilasjons anlegg. Støy eksponering av arbeidere i hallene og støynivå til anleggets nærområde i Kvalvik vågen.

**18. Norwegian Mountain Salmon, NMS, må presentere en konsekvens utredning for direkte miljø påvirkning til nærområdene fra sprenging, boring, utvinning av tunnelene og utskipping av utvunnet steinmasse (1,4 mill. m³)
Videre, en detaljert teknisk plan beskrivelser for hvordan de tekniske driftsutfordringer løses, slik at det blir minst mulig eksponering / miljøpåvirkning til anleggets nærområde. Spesielt det med slamhåndtering har potensiale for et stort miljø / luktproblem hvis ikke en utprøvd teknisk god løsning for slam håndtering foreligger.**

Mvh.
Arvid og Helene

Fra: [Daniella de Vreeze](#)
Til: [Utsira kommune](#)
Emne: Høringsinnspill fra rådet for personer med nedsatte funksjonsevner og elderrådet på Utsira gjeldende Forslag til detaljregulering av fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen – R 12
Dato: mandag 13. januar 2025 17:05:36

Utsira, 13. januar 2025

Høringsinnspill fra rådet for personer med nedsatte funksjonsevner og elderrådet på Utsira
Gjeldende: Høring av Forslag til detaljregulering av fiskeoppdrett i Fjellhaller i Kvalvikvågen – R 12

Send til: post@utsira.kommune.no

Hei,

Først og fremst ber vi kommunestyret om å utsette vedtaket til alle påkrevde og nødvendige utredninger og all nødvendig informasjon er på plass.

Vi vil at de berørte deler av reguleringsplanen skal utredes på nytt av et kvalitetssikret og uavhengig byrå, finansiert av NMS.

Vi ønsker at byrået skal gi ekstra oppmerksomhet til det som er viktig for eldre og de med nedsatt funksjonsevne på Utsira, blant annet:

- Drikkevannsforsyning, både kvalitet og tilgjengelighet. Sprengningsarbeidene i fjellet kan ødelegge øyas vannforsyning.
- Trafikksikkerhet, med ekstra oppmerksomhet på hvordan anleggstrafikk m.m. vil påvirke eldre og de med nedsatt funksjonsevne.

Vil eksisterende veinett i det hele tatt tåle belastningen anleggstrafikken vil medføre? Hva vil dette medføre av ulemper og hindringer for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne om de vil gjøre noe så enkelt som å gå en tur eller lufte hunden?

- Livskvalitet, herunder hvordan NMS sine aktiviteter kan ha negative konsekvenser for støy under bygging og videre under drift, lukt fra anlegget under drift, psykisk helse, kostnader prosjektet medbringer og det at man kan «senke skuldrene» på Utsira.
- Biologer må kartlegge og sette opp artsliste for alle berørte områder på land, til havs og i fjellet.
- Det må utarbeides en miljøoppfølgingsplan for alle berørte arter og områder. Biologene må være uavhengige og dette finansieres av NMS. De berørte land- og havarealer på Utsira har gått i arv i mangfoldige generasjoner og i mange hundre år. Mange av øyas beboere har et ønske om at disse områdene skal bevares for fremtidige generasjoner uten de irreversible skadene i landskap, fjell og hav NMS sitt prosjekt ubønnhørlig vil medføre.
- For mange av øyas eldre beboere er fritidsfiske meget viktig og fisket både i og rundt Kvalviksvågen vil bli meget negativt påvirket av dette prosjektet, kanskje også helt ødelagt.
- Vandring i Vikingløypa vil bli rasert av adkomstveien.

Det at veien skal legges ved siden av Vikingløypa vil ikke forhindre at hele naturopplevelsen ved å gå Vikingløypa vil bli uopprettelig ødelagt.

- Hvordan vil dette prosjektet påvirke kapasiteten på rutebåten, spesielt med tanke på timer hos spesialhelsetjenesten og lignende. Mindre tilgjengelig kapasitet på rutebåten vil kunne ramme eldre og personer med nedsatt funksjonsevne utilbørlig hardt.

- Til slutt vil vi også påpeke at det er generert en slik mengde dokumentasjon at all

informasjon er meget vanskelig å sammenfatte, og at de mange negative konsekvensene ved dette prosjektet virker «spredd for alle vinder» med viten og vilje.

Med vennlig hilsen,

Daniella de Vreeze - Leder EPN-rådet (eldrerådet og rådet for personer med nedsatte funksjonsevner)

Arvid Helgesen

Lars Gregorius Rebnord Eggum

Fra: [Karl-Andreas Knutsen](#)
Til: [Utsira kommune](#)
Emne: Høring til "Landbasert oppdrettsanlegg
Dato: torsdag 9. januar 2025 19:40:50

Haugesund Turistforening har interesse i Utsira kommune gjennom sitt hytteanlegg Nordvikgården. Antall overnattingsdøgn i 2023 er ca 2400. De som bruker stedet, er i hovedsakelig interessert i å utøve friluftsliv i det spesielle landskapet som er på Utsira. Vikingløypa er et meget brukt turmål som går gjennom et landskap som er unikt og bør bevares på best mulig måte.

Haugesund Turistforening ser behovet for næringsutvikling på Utsira, men også at Utsiras unike og attraktive naturlandskap kan skades unødvendig om ikke ny bebyggelse gis materialitet og utforming tilpasset omgivelsene. Dette bør sikres i bestemmelser.

Naturvennlig hilsen

Karl Andreas Knutsen

Leder i Naturvernkomiteen i Haugesund Turistforening

Høringsinnspill på vegne av reiseliv på Utsira – NMS

På vegne av reiselivsaktører på Utsira ønsker Utsira Næringsforum å belyse noen punkter ifm. NMS sitt planlagte anlegg på Utsira.

Det foreligger en bekymring for hvordan denne type industriell aktivitet vil påvirke hele opplevelsen av å besøke Utsira, både **under** byggeperioden og **etter** prosjektets ferdigstillelse.

Ro, nærhet og tilgjengelighet til naturen er en essensiell del av besøksopplevelsen. Alle aktører i reiseliv (og andre) har mang en gang fått høre av tilreisende om hvordan «skuldrene senker seg» når de kommer ut. Ro og fred **er** Utsira. Reiselivsnæringen frykter at dette prosjektet, med sin omfattende byggeaktivitet og driftsfase, vil få følgende konsekvenser:

1. Negativ påvirkning på besøksopplevelsen:

- Smale og dårlige veier på øya er ikke tilrettelagt for tungtransporten som prosjektet vil medføre. Dette kan føre til trafikale utfordringer og redusert trygghet for gående og syklende, som utgjør en stor del av tilreisende. I tillegg vil den være støyende og svekke opplevelsen for tilreisende (og selvsagt fastboende og hyttefolk)
- Støy fra sprengningsarbeid og tungtransport vil høres over store deler av øya, noe som vil forstyrre roen og stillheten som Utsira er kjent for.
- Potensiell forurensing i form av støv og smuss.

2. Redusert attraktivitet som reisemål:

- Byggeaktivitetens innvirkning kan føre til en midlertidig nedgang i turisme, men også ha **varige** konsekvenser for Utsiras omdømme som en idyllisk og naturnær destinasjon. Det som er bygget opp gjennom de siste 10-15 år kan være borte på et år og to med dårlige opplevelser.
- Opplevelseskvaliteten vil bli betydelig redusert og kan føre til færre besøkende og tap av inntekter for lokal reiselivsnæring.

3. Ferjekapasitet:

- Vi ser ikke at det er gjort noen utredning av hvordan dette vil påvirke kapasiteten på ferjen. Ferjen har allerede kapasitetsproblemer, og reiselivsnæringen frykter at økt trykk på ferjen vil redusere antall besøkende.

4. Langsiktige konsekvenser:

- Industriell aktivitet i denne skala på naturskjønne Utsira kan permanent svekke Utsira som destinasjon for turisme og rekreasjon. En slik industri kan varig endre øyas identitet som en destinasjon for natur, kultur og bærekraft. Industriens virke harmonerer heller ikke med Utsiras identitet.
- Det vil bli gjort store industrielle inngrep i inngangsporten til Vestramarkje. Et yndet turområde for tilreisende og lokalbefolkningen. Disse inngrepene er irreversible.

Det vil også være krav rømningsveier og lufting. Dette vil da være bygg som plasseres midt i Vestramarkje. Så følelsen av uberørt natur vil vi aldri få tilbake.

Reiselivsnæringen savner dialog om hvordan NMS vurderer disse problemstillingene. Generelt har den vært enveis dialog fra NMS, og aldri vært invitert til dialogmøter hvordan sameksistens kan sikres. Det noteres også at de anser oppdrettslaks som en ressurs for våre spisesteder. Tvert imot så satser spisestedene på lokale råvarer fra og rundt Utsira, og **ikke** oppdrettslaks. Dersom slike **antakelser** er gjennomgående for rapporten vil det være mye feil i den.

Besøkende vil aldri tiltrekkes og oppsøke Utsira for å spise oppdrettslaks. Det harmonerer ikke med hva Utsira er og står for.

Utsira er unik og verdifull som destinasjon og hjemsted, og vi oppfordrer til en grundig vurdering som sikrer en fornuftig balanse mellom industriell utvikling, bevaring av øyas identitet, verdier og sameksistens med eksisterende næring og arbeidsplasser.

Hilsen

Utsira Næringsforum

På vegne av aktører i reiseliv